

Uvodnik

Andrej Bratuž

Obletnice so nam potrebne

Letos se spominjamo raznih pomembnih obletnic v zvezi s slovensko kulturo in našo narodno zgodovino. Izpostavili bi lahko bližajočo se stoletnico smrti Simona Gregorčiča, ki je že dala pobudo za proslave, knjižne izdaje in razne prireditve. Ob letošnjem slovenskem kulturnem prazniku v Gorici in Trstu je bila npr. zelo odmevna izvedba Sattnerjeve kantate Soči, pri kateri so sodelovali glasbeniki in zbori iz širšega zamejskega prostora. V Gorici so izšle Gregorčičeve Izbrane poezije, ki jih je izdala Goriška Mohorjeva družba v sozaložništvu s celjsko in celovško Mohorjevo družbo. Za jesen so predvidene še druge proslave in kulturni dogodki. V Ljubljani je izšla Gregorčičeva Zlata knjiga, pa tudi drugje v Sloveniji se pripravljajo na počastitev stoletnice.

Pri nas beležimo letos še druge obletnice, ki prav tako zaznamujejo naš prostor. Pred kratkim je bil v Trstu simpozij ob tridesetletnici smrti prof. Jožeta Peterlina, ki je imel v vsem povojnem času vidno vlogo v kulturnem življenju in delovanju predvsem tržaških Slovencev. Vzgojitelj, profesor, organizator, režiser, urednik in še kaj - vse to je bil Jože Peterlin. Izhajal je sicer iz osrednjega slovenskega prostora, Dolenjske, a je kot toliko drugih kulturnikov po zadnji vojni zapustil matično domovino in se nastanil v Trstu. Slovenska prosveta, Društvo slovenskih izobražencev, revija Mladika, Radijski oder, študijski dnevi Draga so nastali na pobudo Jožeta Peterlina in njegovih sodelavcev. Njim je posvetil velik del svojih moči in svojega časa.

Pretekli teden smo se v Gorici spomnili pete obletnice smrti msgr. dr. Kazimirja Humarja, še posebej zaslužnega za naš goriški prostor. O njegovem življenju in delu je bil govor ob odkritju doprsnega kipa v Kulturnem centru Lojze Bratuž. Ob tej priložnosti je izšel tudi zbornik o vsestransko pomembni osebnosti goriškega duhovnika. Posamezni pisci so v njem orisali njegovo življenje in delovanje na najrazličnejših področjih, od verskega, kulturnega in prosvetnega do šolskega, vzgojnega in časnikarskega. Na vseh teh področjih je bil njegov delež odločilen za rast naše skupnosti v drugi polovici 20. stoletja. O njegovem vsestransko pomembnem delu govorijo drugi prispevki v tej številki. Dr. Humar ima posebne zasluge za razvoj našega tiska. Po vojni je globoko zaoral v ledino zamejske publicistike. Od Slovenskega Primorca do Katoliškega glasa in potem Novega glasa je z jasno in kleno pisano besedo tedensko prinašal v daljših in krajših, vselej tehtnih prispevkih svoje načelne poglede zlasti na našo versko in narodno, politično ali kulturno stvarnost. Ko je bilo potrebno, je bil tudi duhovito polemičen. Na ta način je živahno in izvirno spremljal naše dogajanje.

Med letošnjimi obletnicami je še veliko drugih. Med temi npr. v mesecu juniju štirideseta obletnica smrti profesorja in pesnika Milana Bekarja. Prav je, da se tudi teh spominjamo. Pomen obletnic namreč ni samo v tem, da ohranjajo spomin na izredne osebnosti, katerih duhovna dediščina je za nas vse dragocena, temveč tudi v tem, da nas spomin nanje bodri in vliva novih moči za naše delo.

Mož dialoga in povezovanja

Odkritje doprsnega kipa dr. Kazimirja Humarja ob 5. obletnici smrti

Foto Bumbaca

Nekaj poudarkov iz homilije v ljubljanski stolnici Kardinal dr. Franc Rode v Sloveniji

“Kaj je torej narobe, da je med nami 10.000 zasvojenih z mamili, da vsako leto cesta vzame nekaj sto življenj, še več pa jih uničijo ginekološke klinike, da je število rojstev od leta 1981, ko smo jih našli 30.000, v zadnjih letih padlo pod 17.000? Kaj je narobe, da nas je Slovencev vsaki dve leti 2.400 manj? To sicer ni samo naš problem, to je problem celotne Evrope, ki ni več sposobna zagotoviti svoje prihodnosti, še več, ki nima več volje do prihodnosti. V otroku, ki je prihodnost, vidi grožnjo za sedanje ugodje; otrok ni več upanje, ampak omejevanje. Kot da bi ne imeli več prave življenjske moči.

Kaj storiti? Najprej moramo spremeniti temeljno občutje bivanja kot nujnosti in zabave iz dolgočasia in preiti v občutje, da je življenje zastojniški dar Stvarnika, svoboda in naloga. “Sem, in bom, in zato sem več od pozabljanja, neizmerno več od zanikanja, neskončno več od ničta” (Edvard Kocbek, Molitev). Če vem, da me je Bog v svoji suvereni svobodi pok-

lical v bivanje, da je moj izvor v čisti Božji darežljivosti, potem lahko občutim bivanje kot radost in dar in me lahko navdaja neprestano veselo čudenje nad neverjetnim, osupljivim dejstvom: Jaz sem...

Tu bi nagovoril predvsem starše. O čem sanjajo vaši otroci? Mar ne o ljubezni, ki se razdaja, o brezmejni pripravljenosti na žrtvovanje, o dobroti, ki ne šteje? Otroci sanja o velikodušnosti, plemenitosti, svetosti svojih staršev. Ne razočarajte svojih otrok!

Ni bolj zahtevnega, kot so sanje otrok o svojih starših. Če pomislite na to, boste spoznali, da vas otroci kličejo k svetosti.

Vse to nas navaja k eni od temeljnih moralnih prvin, kjer naj bi se izražala slovenska in evropska istovetnost: priznavanje in obramba zakonske zveze, kot skupnosti med moškim in žensko in zanikanje vsakega poskusa, da bi ta naravni zakon pravno izenačili z drugimi oblikami skupnosti. Monogamni zakon kot osnovna struktura družine ima svoj izvor v svetopisemskem pojmovanju odnosov med moškim in žensko. Ravno to pojmovanje je dalo Evropi njen posebni obraz, njeno plemenito človeškost, saj je terjalo zvestobo in odpo- ved, kar pa ni šlo brez naporov in trpljenja. Evropa ne bi bila več to, kar je, če bi ta osnovna celica nje-

ne zgradbe izginila ali bi bila bistveno spremenjena.

Druga moralna prvina, ki sodi k istovetnosti Evrope, je brezpogojno spoštovanje človekovega dostojanstva in njegovih pravic. Teh pravic ne ustvarja državni zakon. Človekovo dostojanstvo ni odvisno od politične odločitve, ampak ima svoj izvor v Stvarniku. Samo Bog lahko utemeljuje vrednote, ki so nedotakljive. Šele to je prava garancija naše svobode in veličine: v dejstvu, da smo ustvarjeni po Božji podobi.

Tretja moralna prvina, ki sodi k evropski istovetnosti, je poseben odnos do vere, se pravi, spoštovanje tega, kar je za drugega sveto, sveto v najvišjem pomenu besede - spoštovanje Boga. Tu je temelj vsake kulture. To spoštovanje imamo pravico pričakovati tudi od tistih, ki nimajo vere. V družbi, kjer tega spoštovanja ni, se je izgubilo nekaj bistvenega.

In tu smo pred specifičnim slovenskim in evropskim problemom. Pri nas bo obsojen vsak, kdor sramoti judovsko vero in njena izročila, vsak, kdor bi žalil Koran ali Preroka. Ko pa gre za Kristusa in za to, kar je sveto kristjanom, se izgovarjajo na svobodo izražanja, če ne celo na umetnost. V tem je nekaj patološkega. Odpiramo se drugim, občudujemo in hvalimo druge kulture, sebe in svoje duhovno bogastvo pa preziramo. V svoji preteklosti iščemo to, kar je bilo narobe, nismo pa sposobni videti, kar je veliko in čisto.

Če bomo hoteli preživeti, bomo morali - kritično in ponižno - sprejeti sami sebe, svojo kulturo in svoje vrednote ter jim ostati zvesti.

Naj nas pri tem navdihuje Duh resnice, ki ga je Jezus obljubil svoji Cerkvi, in naj prenovi obličje slovenske zemlje.”

kardinal dr. Franc Rode

Novi rasistični napisi na stenah Slovenskega šolskega središča v Gorici

Veliko ogorčenja med dijaki Slovenskega šolskega središča v Gorici, učnim in neučnim osebjem ter med predstavniki javnih ustanov in oblasti so vzbudili žaljivi napisi in grobe psovke, ki so se pojavili na stenah šolskih poslopij v noči med soboto in nedeljo.

6

Prireditelji svečanosti v čast dr. Kazimirju Humarju se zahvaljujejo vsem, ki so sodelovali pri uspešnem in odmevnem slavu v četrtek, 1. junija, ter vsem, ki so prispevali k temu, da je praznik tako lepo uspel. Obenem sporočajo, da je zbornik Kazimir Humar - Človek v slovenskem sluhu srca, ki je izšel ob tej priložnosti, na razpolago vsem, ki bi ga želeli, na sedežu Zadruga Goriška Mohorjeva, Travniki 25, v Gorici.

Pobuda zgodovinarjev

Dan spomina na fašistične žrtve v Afriki?

V zadnjem času se je več italijanskih zgodovinskih raziskovalcev lotilo obravnavanja kolonialne zasedbe vzhodne Afrike s posebnim ozirom na Abesinijo ali Etiopijo. Pred kratkim (22. maja) je znani tržaški publicist in dolgoletni časnikar Piccola objavil reportažo o svojem zadnjem potovanju po sledeh medvojnih dogodkov v Etiopiji, pri katerih je bila aktivno soudeležena italijanska "kraljeva" vojska v obdobju od 1935 do 1941. Do danes namreč niso še pojasnjeni pravi razlogi, zaradi katerih se je Mussolini oz. njegova fašistična vlada odločila za vojaški napad in zasedbo tako prostrane in neobogate afriške dežele, a s staro tradicijo avtonomne države. Očitno je, da so prevladale osebne politične ambicije Mussolinija, ki se je hotel pokazati pred drugimi že uveljavljenimi imperialnimi državami, da tudi Italija stopa v njihovo družbo.

Dejstvo je, da je kljub nezadostni vojaški opremljenosti 2. oktobra 1935, po nekaj umetno izzvanih mejnih incidentih iz Eritreje, z znanega balkona Beneške palače v Rimu bučno naznanil zbrani množici, da je Italija začela vojno proti Etiopiji brez vsakršne formalne vojne napovedi. Ob tej priložnosti je izrekel tudi znani stavček: "Potrpežljivo smo čakali štiri deset let..." Nanašal se je namreč na leto 1896, ko je etiopski negus Menelik II. potolkel italijansko vojsko v bitki pri Adui. Pred mednarodnim svetom je seveda prikazal napad na Etiopijo kot obrambno vojno. General Badoglio je po nekaj mesecih intenzivnih nastopov dne 5. maja 1936 zavzel etiopsko prestolnico Adis Abebo. Cesar Haile Selassie se je umaknil v London. Društvo narodov (predhodnik današnje OZN) je italijanski napad obsodilo in proti Italiji sprejelo gospodarske sankcije. Toda z brutalno vojaško zasedbo dežela še zdaleč ni bila pokorje-

na. Oblikovale so se številne skupine upornih domačinov, ki so se trdovratno upirali zasedbi. Posebni oddelki italijanske vojske so zelo nečloveško in kruto nastopali proti njim, zlasti še po atentatu na generala Grazianija. Slednjega je sam Mussolini pooblastil, da uniči uporniške skupine brez izbire sredstev in načinov, tudi z uporabo strupenih plinov, kakršni so se uporabljali na bojiščih v prvi svetovni vojni. Vesti o uporabi omenjenih plinov so že takrat proniknile v mednarodno javnost prek sodelavcev Rdečega križa. Ameriški časnikar Palumbo je prizore o uničevanju etiopskih upornikov vnesel v dokumentarni film, ki smo si ga pred leti lahko ogledali tudi pri nas, seveda v zasebnih prostorih, kajti njegovo javno predvajanje ni bilo nikdar omogočeno v Italiji. Posebno študijsko raziskavo o množičnih pobojih abesinskih upornikov pripravlja neki zgodovinski raziskovalec iz Turina, ki je na temelju dokumentov iz italijanskih vojaških arhivov na kraju samem ugotovil več jam in drugih naravnih votlin, v katerih še danes ležijo posmrtni ostanki na razne načine pobitih domačinov. Eno takih množičnih grobišč si je ogledal in opisal omenjeni časnikar Rumiz. Slednji tudi napoveduje, da bo v jeseni v Milanu prvo srečanje italijanskih in etiopskih raziskovalcev o tej žgoči problematiki, zlasti za italijansko stran. Oglasil se je tudi najboljši raziskovalec italijanskih kolonial-

nih osvajanj Angelo del Boca, ki omenja še druge poboje tako v etiopski prestolnici kot v mestu samostanov Debra Libanos, kjer je bilo pobitih dva tisoč koptskih menihov in duhovnikov ter mladih bogoslovcev. Preučevalci takratnih dogodkov ocenjujejo ta poboj za najhujši zločin fašizma v Etiopiji. Po domnevanju pravkar omenjenega zgodovinarja Angela del Boca so italijanska kolonialna osvajanja v Afriki (Libija, Somalija, Eritreja in Etiopija) pod predsedniki vlad Crispija, Giolittija in Mussolinija zahtevala življenje 500 tisoč domačinov. Zato predlaga ustanovitev komisije zgodovinarjev, ki naj preuči in oceni delovanje italijanske vojske na afriških tleh, in uvedbo "Dneva spomina" na tako številne žrtve med domačini. S tem bi bila opravičena četudi z veliko zamudo, moralna katarza in sprava z vsemi prizadetimi ljudstvi, ki niso pozabila na svojo preteklost in se še danes borijo za svojo identiteto, proti revščini in boleznim.

Alojz Tul

Prejeli smo

Še o proslavi...

Spoštovani! Zelo cenim vaš teden, ker je odlično urejevan in jasno odseva žilavost,

narodno zavest in pridnost Slovencev pod Italijo: vsa čast! Zato mi je žal, da ne morem plačevati naročnine.

Na dnu ...

Sicer pa sem že v letih in bolehen... Danes pa vam pišem zaradi članka, ki ga je napisal g. Miro Kocjan pod naslovom "Hibe nanoške proslave" (NG, 25.5.06). Ker nimam njegovega naslova, bi kar vas prosil, da mu na kak način sporočite moj odmev. Če želite, lahko tudi objavite moje mnenje. V glavnem soglašam z njegovimi besedami o spravi, toda ne morem molčati o njegovih dveh zmotnih trditvah: "z orožjem v rokah so se postavili na stran zavojalcev" in "odločili za podporo okupatorju". Oprostite, g. Kocjan, to enostavno ni zgodovinska resnica, ampak samo videz, kajti nasprotniki partizanov so nastopili samo proti komunistični revoluciji. Niso nič podpirali okupatorja, ampak so samo branili sebe, svoje družine in domovino pred zločini sovjetske tiranije. Zgodovinska resnica je samo ena in "samo ta resnica nas bo osvobodila" (prim. Jn 8,32) vsake zmote in laži. Lepe pozdrave iz Maribora!

I.Z.

Pismo uredništvu

Zgodovinarju J. Pirjevcu v premislek!

Brali smo v PD (1. junija 2006) o večeru, ki ga je priredila mladinska sekcija SKGZ-MI: "1981-1991 Slovenci v treh državah". Spoštovani profesor, med predavanjem ste rekli, da kot Hitler tako so hoteli ubiti Boga tudi naši slovenski klerikalci-kolaboracionisti; vprašali pa se niste, čemu je kolaboracionizem sploh nastal! Nastal je iz trpljenja, ker so namreč slovenski komunisti, zvesti učenci Stalina, že predhodno obudili hudiča s tem, da so preganjali in večkrat tudi eliminirali

verne, poštene in zavedne Slovence: naj omenim samo dr. Erlicha in njegovo spremstvo. Koliko gorja in krvi, koliko solz in bolečin skoraj izkrvavelega naroda je temu sledilo! Glede te tragedije bi vam svetovala prebrati knjigi Jožka Kraglja: Moje celice in Pobitim v spomin. Morda pa sta vam knjigi že znani... No in sedaj po 60 letih, ko se toliko govori o tako zaželeni spravi, vi, gospod Pirjavec, še vedno trdite: "da je bilo 12.000 umorjenih domobrancev sicer izdajalcev", niste pa zgroženi

nad dejstvom, da so bili med njimi umorjeni tudi nedolžni otroci, zbegane žene, izčrpani starčki! Bodimo vsaj poštene in objektivni: zaradi tega ne bo nihče partizanom odvezal, kar je partizanskega! A dejstva so dejstva. Potvarjati dejstva je velik greh do naroda, do vere in ne nazadnje do sočloveka. Potrebno se je končno strezniti, kajti življenje je zelo kratko, smrt pa je večna in protagonisti tedanje dobe so skoraj že vsi odšli. Oni naj počivajo v miru, ali ne? Kaj pa mi?

IBV

Mnenje

Negotovosti ob koncu šolskega leta

Iz teka se tudi to šolsko leto. Iz teka se pisano in živahno, s številnimi zaključnimi prireditvami, ki so se v preteklem tednu zvrstile po vrsticah, osnovnih, nižjih in višjih šolah. Iz teka se torej ustvarjalno in plodno, kar neizpodbitno kaže na delo dijakov, učnega in neučnega osebja. Iz teka pa se tudi v znaku negotovosti, predvsem za višjo stopnjo šolanja. Prejšnji teden je novi minister za šolstvo Fioroni izdal dekret, s katerim je zamrznil uresničitev eksperimentacije šolske reforme prejšnje ministric Morattijeve, kar jasno kaže, da se bo reševanje gordijskega voza reforme višjega šolstva zavleklo še najverjetneje za dve leti. Hvala Bogu, si kdo misli; vsaj za dve leti smo brez skrbi. Ohranili bomo status quo naših šol, probleme pa bomo reševali le tedaj, ko bo reforma dejansko stekla, če bo sploh kdaj stekla. Res je, v šolskem

svetu se veliko stvari spreminja, da se v zadnji instanci nič ne spremeni, a kljub temu se moramo danes sprijazniti z dejstvom, da bo do reorganizacije in racionalizacije študijskih smeri vsekakor prišlo, ne glede na vladno večino. To pa bo za nas konkretno pomenilo, da bo marsikatera izmed naših višjih šol morala v kratkem spremeniti smer, kar nujno odpira serijo vprašanj, kot npr. se na tako reorganizacijo v manjšini pripravljamo? Kako bo potekala reorganizacija šolstva? Bodo odgovornost za tako zahtevno nalogo prevzele nase le šole, ki bodo odločale vsaka o svoji prihodnosti?

sti, ali pa bomo k temu problemu pristopili sistemsko kot narodna skupnost v Italiji? Bomo pri reorganizaciji skušali zagotoviti izobraževalno ponudbo, ki bo krila vse potrebe naše skupnosti? Bomo znali uskladiti višješolske smeri med Trstom in Gorico, da bomo našim otrokom zajamčili čim širšo šolsko ponudbo v slovenskem jeziku? Bomo znali uskladiti našo šolsko ponudbo tudi s smermi, ki so danes prisotne na slovenski strani meje? Bomo reformo sprejeli kot izziv, da si na novo zamislimo našo prisotnost na tem teritoriju, ko meje ne bo več? Si bomo sploh skušali pridobiti, dokler je še čas, nek poseben status znotraj celotne reforme višjega šolstva, ki bi našo šolo ovrednotil in ji priznal posebno avtonomijo v luči dolgoročnega grajenja integracije obmejnega prostora?

To je samo nekaj vprašanj, o katerih molčimo, ker ne vemo, kdo naj bi nanje odgovarjal. Pripravljenih oseb, ki bi se s temi vprašanji znale resno ukvarjati, je verjetno veliko, žal pa naša skupnost ne premore delovnega telesa, ki bi te osebe zbralo, uskladilo njihovo delo in ovrednotilo njih mnenja. Naše pozornosti so očitno usmerjene drugam.

Peter Černic

Povejmo na glas

Naš prostor brez slepilnih olepšav

Vnaprej objavljenih povzetkih in ugotovitvah, do katerih je prišel goriški nadškof Dino De Antoni na svojem več kot tri leta trajajočem pastirskem obisku, je prikazana sedanja podoba goriškega prostora na način, kot ga nismo vajeni. Vajeni smo analiz posameznih področij družbenega življenja, pri čemer pogosto prednjačijo t.i. optimistični zaključki, ki hočeš nočeš dajo vedeti, kako je vse v redu in ni resnejših problemov. Predvsem so zelo redki celoviti prikazi, ki edini lahko verodostojno ponazorijo stanje, v katerem se nahajamo. In brez verodostojne ponazoritve trenutnega dejanskega stanja ni mogoče najti odgovarjajočih poti za prihodnost, vsakršno načrtovanje izhajajoče iz olepšane resničnosti pomeni graditi hišo na pesku. Iz nadškofovih povzetkov je kaj lahko razbrati, da gre za prodorno analizo našega prostora, analizo, ki ne ponuja gradov v oblakih, ampak nas sili v tehtno soočanje z obstoječimi problemi. Povzetek pastirskega obiska, na katerem je prišlo do okrog tisoč srečanj z najrazličnejšimi skupinami in posamezniki, navaja dejstvo, da je udeležba mladih v župnijah šibka in da je zavzetost družin za vključevanje otrok v versko življenje majhna. Ob tem kdo poreče, da se navedeni stvari tičeta zgolj vernikov in ne družbe v celoti, vendar preostale ugotovitve zajemajo prav vse nazorske poglede. Povzete v nadaljevanju namreč ugotavlja, da je sodobna družina krhka, saj vse bolj zavrača za res trdno zvezo in se vse bolj pogosto odloča

za ločitev, pri čemer se seveda velja spomniti nelahke usode razdvojenih otrok. Družbe v celoti se toliko bolj tičeta zadnji ugotovitvi: vključenost in sprejetost priseljencev sta majhni oziroma premajhni, ter nemara najbolj osveščujoča ugotovitev, da med ljudmi izginja občutek družbene zavesti in vzajemnosti, da torej med nami upada skrb za skupno dobro, za dobro drugih. Zagotovo se pogostoma dogaja, da sebe oziroma prostor, v katerem živimo, idealiziramo: povsod je npr. navzoč pojav kriminala, pri nas je drugače; povsod so na delu alkohol in mamil, pri nas je drugače; povsod je na delu držanost do priseljencev, pri nas je drugače in v tem smislu naprej. V kolikor je bilo v preteklosti v tem res nekaj resnice in se naš prostor ni mogel primerjati s socialno zaostrenimi razmerami v velemestih in njihovih obrobjih, pa je dandanes že v osnovi situacija ravno obratna. Svetovni splet dogodkov in dogajanj se pomika v tisto smer, v kateri se praktično povsod dogajajo stvari, ki se dogajajo kjer koli drugje. Svobodni trg spreminja vse kraje zemeljske oble v isto podobo, vsi koščki velikanke mreže so si vse bolj podobni in s tem tudi problematika, težave in iskanje poti iz težav. Tudi goriški prostor torej postaja vsem drugarjen prostorom vse bolj podoben, stiske so iste, tu se nimamo več kaj slepiti, zato je daleč najboljšje, da resnici pogledamo v oči, jo sprejmemo in čimprej pričnemo ukrepati.

Janez Povše

Naši mladi v Bruslju

Evropska pustolovščina: utrinki, spomini, mnenja

Kakšne vtise je našim mladim izletnikom zapustil izlet v Bruselj?

Ravno zato, ker je bilo šestdnevno potovanje namenjeno prav njim, smo nekatere izmed njih naprosili, da bi nam lahko v nekaj flashih posredovali svoja mnenja. Dodali bi le to, da je bila evropska izkušnja za goriško-tržaško 'posadko' res enkratna 'dogodivščina' kljub naporom, ki jih je zgoščen program naložil na njihova ramena. Naši pa niso omagali in so dosledno sledili točkam programa, ki je med drugim predvideval voden obisk Evropskega parlamenta, srečanje s slovenskima poslancema Lojzetom Peterletom in Miho Brejcem, prisotnost na plenarnem zasedanju EFA, obisk flamskega parlamenta v Bruslju, izlet v lepo srednjeveško mesto

Foto IG

Foto JMP

Gent, od koder so se nato podali v kraj Diksmuide, kjer je Belgijcem v času prve svetovne vojne uspelo zaustaviti nemško ofenzivo, kar je terjalo ogromnih žrtev tako na eni kot na drugi strani: na tem mestu stoji visok stolp-spomenik, ki spominja na vojne grozote. Ravno v tem kraju deluje odbor za mir, in to je bil namreč najbolj primeren kraj, kjer se je lahko zaključila naša mladinska evropska pustolovščina ob glasbi in v družbi drugih sovrstnikov ter pripadnikov

EFA.

Saša Primožič: Mnenja sem, da je bila naša številčna prisotnost na 25. občnem zboru EFA pomemben dogodek. Prvič zato, ker smo lahko od blizu spoznali, kako deluje organizacija, ki združuje na evropski ravni široko paleto manjšinskih strank z različnimi zahtevami in problemi: naj le omenim kot skrajna primera na eni strani Baske in Južne Tirolce, ki se borijo za avtonomijo oziro-

ma nekateri celo za odcepitev, na drugi strani pa Makedonce, ki živijo v Grčiji, katerim pa ni jamčena niti uporaba materinega jezika v grških šolah (ta manjšina pa šteje skoraj 300.000 članov!). Drugič zato, ker smo ob srečanju imeli tudi priložnost obiskati ugledne institucije, kot so Evropski parlament in Odbor regij in še Flamski parlament (slednji je prava arhitektonska mojstrovina) ter se pogovoriti z dvema predstavnikoma Evropskega parlamenta. Evropska poslanka Lojze Peterle in Miha Brejc sta nam na kratko opisala delovanje institucije, katere sta člana, povedala sta tudi kako bolj zanimivo anekdoto ter sta skušala na koncu srečanja odgovoriti na vsa vprašanja, ki so jim bila postavljena; pri tem je časovna stiska prisilila g. Brejca, da je dobesedno zbežal na naslednji sešatek.

Za zaključek bi pohvalil organizatorje za odlično opravljeno delo in sicer zato, ker iz lastnih izkušenj vem, da obisk evropskih institucij včasih predstavlja spopad s pravo birokratsko džunglo, kjer sta izdaja dovolilnic (to so t.i. "pass") in identifikacija obsovalcev zaradi varnostnih razlogov

že težavna za posameznika, da ne govorimo o živahni skupini mladih zamejcev!

Tomaž Špacapan: Pobuda Slovenske skupnosti in njenega goriškega pokrajinskega tajnika za organizacijo izleta v Bruselj, evropsko prestolnico, je meni izzvenela v povsem pozitivni luči. Četudi se

rekla bi manj diplomatskem. Ljudje, ki smo jih tam spoznali, so bili precej odprti in prijazni. Kritika, ki jo moram izraziti, zadeva prevozna sredstva v mestu, ki so nam povzročila nemalo težav. Hotel je bil namreč od mesta precej oddaljen in je bilo vračanje večkrat težavno.

Zelo zanimiv je bil sobotni izlet v Gent, manj pa mi je bil všeč muzej miru. Zvečer na koncertu pa smo se res zabavali kljub mrazu, ki je marsikoga spravil v nevoljo.

K sreči je bilo vreme na naši strani tako, da je cele dneve sijalo toplo sonce.

Osebnostno upam, da se bo dalo take izkušnje še ponoviti, saj mislim, da je Bruselj vse obogatil.

Alenka Špacapan: Bruselj me je res navdušil. Že ob prihodu

ob šesti uri zjutraj sem takoj opazila in vzljubila tipične ozke in šilaste hišice, ki sem jih srečala po ulicah.

Všeč mi je bil voden obisk po par-

je na zunaj vse skupaj zdelo nekaj strankarskega, se nazadnje sploh ni izkazalo kot tako. Stranka je enostavno zbrala mlade iz Trsta in Gorice, jim ponudila pot in prenočišče ter ogled in nastop v Evropskem parlamentu v Bruslju, kjer so se v okviru 25-letnice EFA zbrale številne evropske manjšine. Mladi smo to doumeli že od samega začetka, prav zaradi tega je izlet povsem uspel. Skupina je bila raznolika in prijetna, zabava ni manjkala. Škoda morda, da nismo imeli več stikov z ostalimi jezikovnimi skupinami, ki so kot mi dosepele na kraj dogajanja s podobnimi, pozitivnimi nameni... kot mi!

Mirjam Špacapan: Ta izlet je bil zame res enkratna izkušnja, moj namen je namreč postati prevajalka in Bruselj bi mi lahko dal možnost to odlično opravljati. Skupina, s katero smo tja odpotovali, je bila res prijetna in tudi meni so še neznanе osebe naredile dober vtis. Prve dneve smo sicer imeli nekaj organizacijskih težav, zadnje dni pa je bilo res prijetno. V parlamentu, v katerem smo imeli voden obisk, so nas zelo lepo sprejeli.

Večerni sprehodi so nam pokazali Bruselj v bolj živahnem vzdušju,

Foto JMP

lamentu, nekoliko bolj mučno pa je bilo triurno čakanje zaradi birokratskih težav. Sprejeli pa so nas zelo lepo; zanimivo je bilo tudi srečanje s poslancem Peterletom. Pustili so nam kar precej prostega časa, tako da smo si natančno

srečanja udeležila delegacija mladih, in to je pripomoglo k še lepšemu vzdušju. Izgubila sem teden pouka, a sem se v zameno vrnila domov polna lepih doživetij.

/ stran 16

Mirko Špacapan odgovarja Juriju Klanjšku

Dragi Jurij,

zahvaljujem se ti, da si, tako kot tvoj prijatelj Aljoša, napisal nekaj misli o obisku mladih v Bruslju. Slovenska skupnost je na jubilejni 25. kongres EFA poslala skupino mladih zamejcev in v ta namen organizirala avtobusni prevoz ter hotelsko nastanitev.

Vsa organizacija kongresa je temeljila na dopisih in programih odgovornih EFA, ki se očitno niso izkazali po točnosti podatkov. Ob velikem veselju, da bo SSK pripeljala avtobus mladih, ni bilo s strani odgovornih EFA zaznati posebnih naporov, da bi tudi organizacijsko poskrbeli za njihovo dobro počutje.

Vendar je bil smisel potovanja v druženju mladih Slovencev iz zamejstva ob shodu drugih manjšinskih strank v evropski prestolnici brez posebnih programov ali navodil. Slednji po navadi mladim predsedajo in SSK bi bila v tem primeru verjetno tarča obratnih kritik, če bi bil program natrpan in vnaprej do potankosti zrežiran.

Osebnostno mi je v zadoščenje, da je toliko mladih spontano pristopilo k podvigu in da se danes po zaključku izleta nekdo sprašuje, ali je bilo vse dobro opravljeno. V svetu, kjer prevladujeta brezbržnost in načelno nezaupanje mladih do vsega, kar jim predlagajo odrasli, je zelo težko promovirati uspešne pobude, ki bodo vsem pogodu.

Slovenska stranka manjšine v Italiji se sprašuje, kako bi mlade navdušila za delo na političnem področju v prid narodni skupnosti.

V Bruslju so udeleženci spoznali, da je problematika manjšin splošna za vse in da je pot za uveljavitev narodovih pravic v političnem predstavništvu.

Kljub manjšim organizacijskim težavam in ne glede na tiste, ki so izrabili popoldan, da so skočili v Amsterdam, menim, da je bil denar za izletnike pravilno uporabljen.

Upajmo, da se bo tudi zaradi tega našel kdo izmed mladih, ki bo nadaljeval delo za uveljavitev stranke slovenske manjšine.

Mirko Špacapan
Gorica, 29. maja 2006

POGOVOR Drago Štoka

"Prava pot vodi vedno v iskanje dialoga"

Drago Štoka, delegat SSK pri EFA, nam je v Evropskem parlamentu povedal še nekaj besed o teži, nalogi in perspektivah mednarodne organizacije, ki združuje manjšinske stranke.

EFA bi lahko postala sredstvo, preko katerega bi manjšine vstopile v Evropski parlament?

Najprej bi bilo treba spremeniti sedanjí volilni sistem, ki predpisuje, da se morajo manjšinske stranke med sabo povezati v državi, kateri pripadajo. To namreč onemogoča transverzalno meddržavno povezavo. Delamo zato na tem, da bi lahko EFA predložila svojo kandidatno listo po celi Evropi, in jasno je, da bi v tem primeru dobila veliko milijonov glasov, kar bi privedlo do večje možnosti za izvolitev tudi predstavnikov SSK.

Ali lahko EFA vpliva ali pogojuje vstop novih članic v EU, predvsem z ozirom na

Foto JMP

Turčijo?

EFA je organizacija, ki je načelno vsem naklonjena: v tem pogledu bi poudaril njen na-

predni značaj. Ima sicer določene pomisleke glede vstopa Turčije, in to ne zaradi njene geografske pripadnosti evropski celini, ampak zato, ker Ankara grdo ravna s kurdsko manjšino. Kurdski narod živi namreč na področju Turčije, Iraka, delno Irana, Rusije, saj nima svoje države. Turčija je gotovo tista država,

ki najbolj tepta pravice kurdskega naroda. Dokler Ankara ne bo rešila tega manjšinskega vprašanja, ne bo dobrodošla v evropski družini: mislim, da to zahteva celotno evropsko ljudstvo.

EFA ima torej tako težo, da bi vstop Turčije zaradi navedenih težav zaustavila?

EFA ima lahko težo, ki se na prvi pogled zdi nevidna, sicer je vsekakor glasnik manjšinskih ljudstev in narodnostnih skupnosti, in pristojni organi bodo morali vzeti v poštev njeno stališče.

Prihodnje leto bo zasedanje EFA pri Baskih.

To bo res zanimiva izkušnja. Ko so se Baski odločili, da zapustijo bojno pot in da bodo na miren način soočanja rešili svoje težave, je tudi španija pristala na to, da reši vprašanje te manjšine. Predvsem zaradi tega bo prihodnji kongres EFA izredno zanimiv. Gotovo bo na njem prisotna tudi SSK.

Jasno je, da EU ne bo v času enega leta rešila vprašanja evropskih manjšin, saj daje prednost najprej gospodarskim vprašanjem. V Bruslju smo namreč srečali slovenskega poslanca Miho Brejca, ki je povedal, da se v parlamentu raje razpravlja o gospodarskih perspektivah Unije. To je tudi v določeni meri razumljivo, saj je 'evropska zaveza' nastala ravno zato, da bi rešila najprej kmetijska in industrijska vprašanja. Povedati pa gre, da je Evropa zelo pozorna do socialnih tematik, tako da vse daje upati v boljšo prihodnost in to tudi glede manjšinskih problematik: prepričan sem, da bo EU v dolgoročnem časovnem razponu znala poskrbeti primeren odgovor našim manjšinskim skrbem: prava pot vodi vedno v iskanje dialoga in Evropa bo šla v to smer.

IG

Odmevno romanje v organizaciji čezmejnega društva MOST

Skrivnosti treh svetišč povezujejo

Petinpetdeset romarjev, Slovenci, Italijani in Furlani smo od 27. do 28. maja že tretjič zapored peš poromali po povezovalni poti treh svetišč: Stara Gora – Marijino Celje – Sveta Gora. Osrednja misel romanja je v iskanju skupnih vrednot, ki so v različnih časih kljub mnogim težavam iskreno povezovala kristjane na tem etnično mešanem področju. Povezovala so nas tri Marijina svetišča, tri različne izkušnje, ki so zakoreninjene v zgodovinskem spominu treh različnih narodov. Romanje smo začeli v Solkanu, kjer smo vstopili v avtobus, ki nas je popeljal na Staro Goro. Že med vožnjo smo ugotovili, da smo zares zbrani z vseh vetrov. Skoraj polovica nas je bilo že tistih »starih«, ki se vsako leto udeležimo romanja, ostali pa so bili prvič z nami. Pisana družčina iz skoraj vseh delov Slovenije, naši rojaki iz zamejstva, pa za ščepec Italijanov in gospod iz Vidma, tako je izgledala naša romarska skupina, ki je na Stari Gori prejela prvi Marijin blagoslov. Vidno navdušen pater nam je povedal veliko vzpodbudnih besed, ki so nas kasneje spremljale na naši poti. Znova

smo spoznavali lepote naše Benečije, srečevali domačine, ki so nas pozdravljali, uživali v lepoti narave, se zaustavili v Oborci in Kodermacu. Med potjo so se utrile mnoge bogate misli, počasi so se odpirala naša srca in na dan je privrele marsikatera vesela ali žalostna življenjska zgodba. Tudi to je znak Marijinega blagoslova, da si pred nekaj urami še tuji sedaj zaupamo svoje življenjske zgodbe, govorimo o svojih bolečinah in svojem doživljanju krščanstva. Nekaj pred 18. uro smo na mejnem prehodu Britof prečkali državno mejo in se počasi podali v boj z asfaltno cesto, ki nas vsako leto pripelje na vrh k Marijinem Celju. Nekateri pa so si pred vzponom ogledali še prečudovito

cerkev sv. Kancijana v Britofu. V Marijinemu Celju so nas sprejeli domačini, ki so nam pripravili bogato večerjo. Ne bom rekel, da smo bili lačni, večerja je bila zelo dobra, zato smo nekateri kar večkrat obiskali gospo z zajemalko, ki nam je v krožnike dajala dober...dober pasulj. Po večerji smo se odpravili v kapelo, kjer smo imeli še skupno sveto mašo. Tako kot vedno je naš predsednik Kazimir tudi letos poprijel za svojo harmoniko, zakurili smo ogenj in s pesmijo končali naš prvi skupni večer. In že je bilo jutro in drugi dan, bi zapisal svetopisemski pisatelj. Po dobrem zajtrku smo se ob 8. uri odpravili v Marijino svetišče, izmolili jutranjo molitev, zapeli Marijino in

Slomškovo pesem in kot bi trenil, smo že bili na poti. Pred nami je bila cerkev sv. Jakoba, ki nam je kazala pravo smer romanja. Sledil je dolg spust proti Desklam, od tam pa po kratkem počitku prvi krajši strmi vzpon, ki je nekaterim dal kar nekaj vetra. Kaj kmalu smo prišli na pot, ki se počasi vzpenja proti tretjemu Marijinemu svetišču na Sveti Gori. Da ne bi bili prehitri na poti, smo na čelo h križu, ki smo ga nosili, postavili naše najmlajše in tako je skupina, ki je bila sestavljena iz romarjev, ki so šli štiri leta in pol pa do nekaj pod osemdeset let, z molitvijo rožnega venca prispeli do svetogorskega svetišča. Pred vhomom v baziliko nas je sprejel pater Stane in nam podelil romarski blagoslov. Naše tretje romanje po povezovalni poti treh svetišč smo končali s slovesno mašo ob jubilejnem srečanju vernikov obeh Goric. Romanje je bilo polno bogatih izkušenj, Marijino varstvo nam je naklonilo lepo vreme, dobro razpoloženje in poglobilo našo vero. Močnejši in bogatejši smo se vrnili v dolino in si obljubili, da se prihodnje leto spet srečamo.

Ljubo Bekš, MOST

Deseta številka Pastirčka

Nasmejano poletnemu oddihu naproti!

Šolski zvonec bo kmalu poslednjič zazvonil in naznanil konec šolskih dni, potem pa zakinkal, zasmrčal in šolar in šolarjev ne bo več od nikoder, kakor ugotavlja šegava pesmica Počitnice V. Tihomira Arharja. O blaženih počitniških dneh sanja tudi Pacek, ki je "prau štufl!" vsega, kar "smrdi" po šoli in upa, da bo s spričevalom vse v redu. Kako bo z ocenami, se gotovo ne bojijo vsi pridni in zvesti Pastirčkovi bralci in dopisniki, ki so vse leto vneto prebirali Pastirčkove rubrike in se še sami marljivo oglašali na njegovih straneh. Tudi tokrat so poslali kopico zanimivih pisem in živahnih risbic, s katerih kar žari njihov neushaljivi domišljjski vir. Največ prispevkov so poslali tokrat učenci iz raznih šol na Tržaškem. Prvič pa je Pastirčku pisal tretješolec iz Mohorjeve ljudske šole v Celovcu, Simon Rustia, in povedal, kako poteka njegovo šolsko življenje, in da o počitnicah se pelje k nonotom v Trst. Petra Mosetti, petošolka OŠ Peter Butkovič Do-

li delček morske flore in favne in po Pastirčkovem priporočilu opazovali naravo in o tem kaj napisali. 314. in 315. stran obsega ogromno rdeče srce, v katerem je izražena vroča ljubezen do naše drage domovine pod Triglavom. Njene lepote v spremstvu Marijana Markežiča tako radi obiskujejo "Trije na potepu", ki so se tokrat odločili za potovanje po legendarni Bohinjski železniški progi, ki letos slavi 100-letnico. Barbara Rustja pa svoje bralce vabi med Beneške Slovence s knjigo Pravce iz Benečije, iz katere je izbrala zgodbo o Kraljici Vidi in ji pripisala križanko ter vpisala. Metla Pika izpod peresa Marize Perat je po dolgem potepanju končno spet doma. Svetopisemska pobarvanka vodi pridne risarje še naprej po Abramovih poteh. Razigrani športniki v pesmici To smo mi Zlate Volarič pa kličejo vse prijatelje zdravega športa, naj se jim pridružijo. Kdo je kdo, se zvedavo sprašuje duhovita pesmica Berte Golob, medtem ko suhi kolobarček V. T. Arharja izginja

v kljuno sestradanega kosa. Kmalu bodo omamno zadišali cvetovi lipe, pod katero se je zaustavil Pastirček in opisal njeno zdravilno moč. V počitniških dneh bo veliko prostega časa, zato se bodo otroci lahko preizkusili v šoli ritmov in se kratkočasili ob reševanju Pastirčkovih zank in ugank. Pastirček z urednikom Marijanom Markežičem želi

men iz Sovodenj je letošnji zadnji Pastirčkov časnikar meseca. Naziv je prešla za zapis Glasba v škatli. Čestitke! O počitnicah govori tudi dopolnjevanje o Mihcu in njegovi družbi, ki zagotavlja, da bo v počitniškem času vse lepše, če bo Jezus zmeraj z nami. Tudi mali medo Paole Bertolini se veseli poletnih dneh in veselo igra na piščalko. Iz Besed v podobah Danile Komjanc bodo otroci med barvanjem spozna-

vsem bralcem dolge, brezskrbne počitnice, še prej pa nestrpno pričakuje risbice za naslovno stran v šolskem letu 2006/07. Obenem se spominja 5. obletnice smrti duhovnika Kazimirja Humarja, po čigar zaslugi je aprila 1. 1946 izšla prva številka otroške revije Pastirček. V pričakovanju jesenske številke Pastirčka... vesele počitnice!

IK

IK

Gostje iz Selc izvajalci Claudelove drame
Skrivnost žrtvovanja iz ljubezni

Na povabilo slovenske duhovnije Sv. Ivana v Gorici je v nedeljo, 21. maja, v Kulturnem centru Lojze Bratuž prvič pri nas - in na Primorskem - gostovala gledališka skupina Kulturnega društva dr. Janez Evangelist Krek iz Selc. Pod režijskim vodstvom Marjana Kokalja, ki je pred leti poskrbel tudi za režijo odmevnega Škofjeloškega pasijona in bo čez štiri leta pel novo mašo v jezuitski skupnosti, igralska družina nastopa na gledaliških deskah že nekaj let in navadno upriparja igre komedijskega žanra. Ker pa je želela ponuditi domačim gledalcem predstavo z bolj poglobljenimi vsebinami, se je odločila se poizkusiti v drami Marijino oznanjenje, enem izmed najbolj znanih del francoskega pesnika in dramatika Paula Claudela (1868-1955).

Dogajanje s simboli prepredene drame se osredotoča na skrivnost žrtvovanja iz ljubezni; temu se je prva brez ugovora prepustila Mati Božja, ko je vdano sprejela angelovo oznanjenje. Prav tako kot Marija se prepusti božji volji Violaine, hči bogatega posestnika, ki ji sonce sreče ugasne, ko se ob poljubo goba-vemu prijatelju nalezte te gnu-sne bolezni in mora iti v goba-višče. Zapuščena, sprejme nase vse življenjske krivde domačih in ji s svojo gorečo vero celo uspe obuditi sestrinega mrtvega otroka. Ko jo oče, povratnik iz križarske vojne, že umirajočo

položi na domačo mizo, je sama kot kruh - hrana za svoje, ki se ob njej spravijo in zaživijo novo življenje v ljubezni. Kot je razvidno iz skopega vsebinskega povzetka, se drama dogaja predvsem v dušah protagonistov, zaradi tega pa je vse prej kot lahko uprizorljiva. Zato so izbiro tega dela igralci iz Selc, ki so se jim pridružili še drugi iz Škofje Loke, Reteč, Senčurja in Ljubljane, z režiserjem Kokaljem ugriznili v kar trd oreh, ki ga niso mogli v celoti streti. Zelo dobro so sicer obvladali tekst in jasno dikcijo, brez krajevne jezikovne obarvanosti.

Gotovo so se pošteno namučili ob memoriranju in piljenju dolgih in zahtevnih dialogov dve uri trajajoče uprizoritve, ki pa je razkrila vso svojo statično hibo, težko premostljivo za ljubiteljske izvajalce. Opazen je bil tudi marsikateri postavitveni spodrsljaj, ki ga oko pozornega gledalca ne more prezreti, ker moti vizualno podobo celote. Zelo skrbno pa so bili sešiti bogati stilni kostumi iz srednjeveškega meščanskega sloja. Vsekakor je goriška publika, med katero je bilo precejšnje število redovnic, toplo nagradila trud in odsko predanost igralcev, ki so bili zadovoljni z nastopom v tako lepi in funkcionalni dvorani, kakor so sami ocenili naš Kulturni center Lojze Bratuž, kamor bi se še radi vrnili.

IK

SVETA TROJICA

5 Mz 4, 32-34. 39-40; Ps 32; Rim 8, 14-17; Mt 28, 16-20

V drugi Mojzesovi knjigi beremo, kako se je Bog prikazoval Mojzesu, potem ko mu je poveril težko nalogo, naj namreč izpelje Izraelsko ljudstvo iz egiptovske sužnosti v svobodo. Toda ljudstvo hoče vedeti, kdo je ta Bog in kako mu je ime. Tedaj je Bog razodel svoje ime takole: "Jaz sem, ki sem". Ljudstvo je tedaj razumelo, da jih bo vodil Bog, ki se bo izkazoval kot Bog očetov, Bog Abrahamov, Bog Izakov in Bog Jakobov. To je njegovo ime na veke, in to bo spomin nanj iz roda v rod (2 Mz 3, 13-15). Izraelci gotovo niso razumeli Božjega imena "jaz sem, ki sem" filozofsko, kot najvišje bitje. Vedeli so samo, da jih bo čuval in vodil. Spoznavali ga bodo po mogočnih delih. Reševal jih bo. V vsej svoji moči je Bog vendarle usmiljen, zato so razumeli besede: "Ne bo te zapustil in ne bo te pokončal; ne bo pozabil na zavezo, ki jo je

prisegel tvojim očetom" (5 Mz 4, 31).

Mojzes spominja ljudstvo na velike reči, ki jih je Bog storil. Saj je govoril celo iz ognja; ves čas potovanja proti obljubljeni deželi jim je stal ob strani. "Tisti, ki je", se je izkazal v ljubezni do ljudi, četudi je kdaj pa kdaj zagrmel tako, da jih je zajel strah. Ljudstvo je utrjeval, da bi vedelo, da je Gospod Bog in ni drugega razen njega" (5 Mz 4, 32-40).

"Jaz sem, ki sem" razodeva pravo Gospodovo besedo, zvestobo, pravičnost in pravico ter dobroto. Na zemljo gleda kljub vsemu z veseljem, ker vidi vso zemljo polno Gospodove dobrote. Bog ustvarja z besedo in ukazom. On je naša pomoč in naša obramba. Ker je Bog dober, zato zaupamo vanj (Ps 33).

Bog ni torej tog, ni daleč stran od človeka, saj ga ima rad, je čudovito bitje, je ljubezen (1 Jn 4, 8.16).

Če se damo voditi Božjemu Duhu, smo celo Božji sinovi. Ni nam blizu samo takrat, ko ga lahko gledamo z očmi in ga lahko potipamo, kakor so ga apostoli na Veliko noč zvečer (Jn 20, 25.27; Lk 24, 39). Kajti najbližji nam je duhovno, po Duhu. Dejal je namreč, da je bolje za nas,

da gre v nebesa, k Očetu (Jn 16, 7). Po Duhu bo z nami vse dni do konca sveta (Mt 28, 20).

Ker nas je Bog sprejel za svoje posinovljence, mu smemo reči "Oče" (Rim 8, 15). Zatorej nismo več sužnji, v strahu. Smo sodediči s Kristusom. Zato tudi z njim trpimo. Trpljenje je namreč razpoznavno znamenje hoje za Kristusom. Jezus pravi, da smo njegovi, če vzamemo svoj križ na svoje rame in tako gremo za njim (Mt 10, 38).

Zato nam Jezus zaupa odgovorno nalogo, prav kakor apostolom, da gremo namreč in poučujemo vse narode. Razbije torej ozki krog domovine, naroda, države in odpre na stečaj vrata večnega življenja. Ohranja pa ožji krog za pripravo in poslanstvo, a le zato, da se apostoli in vsi verni v času zgodovine čutijo tesno med seboj povezane s Kristusom. Prevzamejo jih odločne besede Kristusa, ki jim govori: "Dana mi je vsa oblast v nebesih in na zemlji" (Mt 28, 18). Nihče ni nič ni izvzeto izpod te oblasti (Mt 28, 18-20). Že med javnim delovanjem ljudje strmijo nad Jezusovo močjo v čudežih in njegovi besedi, to je: "Nov nauk z oblasti" (Mt 1, 21-22.27), govorijo.

Resnica o troedinem Bogu se nam razodeva polagoma, ker je nepojmljiva. Govori nam namreč o našem življenju z Očetom, Sinom in Svetim Duhom. In prav Trojica nam je postala blizu in domača, zlasti zato, ker je Sin postal človek za vso večnost. Kdor vidi Jezusa, vidi Očeta (Jn 14, 9.10). Čeprav ničesar ne vidimo s telesnimi očmi, vendarle vidimo in verujemo v Duhu. Za razumevanje, za vero v skrivnost Svete Trojice molimo. Kakor je Jezus dejal o satanu, ki ga je videl pasti na zemljo kakor blisk, tako in še bolj verujemo, da je ves svet vendarle pod oblastjo Ducha.

"Dana mi je vsa oblast, pravi Jezus, v nebesih in na zemlji" (Mt 28, 18-20). Vse je v njegovih rokah, vse brez izjeme, tudi hudobni duh. Čeprav je še močna satanova oblast: veliko je še nevere in brezboštva, nesreč, potresov, vojn, nečloveškega klanja, varanja in strašne hudobije. A prav zato Jezus poveri apostolom in tudi nam, zlasti po zakramentu sv. birmе, tako nam pojasnjuje cerkveno učiteljstvo, oblast izganjanja hudobne duhove, ozdravljati in tolažiti ter tako spreminjati ta svet že sedaj v bolj človeškega.

Goriški nadškof predstavil pastirsko pismo V službi Kristusu, ki je upanje sveta

“O Kristusu moramo pričevati v svetu, ne pa v zakristiji!”

Z leve: g. Franco Gismano, msgr. Adelchi Cabass, msgr. Dino De Antoni, g. Andrea Bellavite (foto DPD)

“Vabim vse vernike, zlasti laike, naj bodo pričevalci Jezusa Kristusa v svojem življenju!” To je glavno sporočilo, ki ga je goriški nadškof msgr. Dino De Antoni srčno želel nasloviti vsem krščanskim skupnostim ob koncu več kot triletnega pastirskega obiskovanja 90 župnij. V sredo, 31. maja, je namreč časnikiarjem predstavil pismo - 50 strani debelo knjižico - z naslovom *V službi Kristusa, ki je upanje sveta*, ki jo je vernikom podelil v nedeljo, 4. maja, pri slavlju v Ogleju.

“Gre za konkreten sad pastoralnega obiska,” je uvodoma povedal urednik škofijskega tednika Voce Isontina g. Andrea Bellavite, “za nekakšen povzetek, ki omogoča korak naprej.” To ni uraden dokument, ampak pravo pismo, je poudaril nadškof; vsebuje krajša poglavja, vtise pastirja, ki je kapilarno spoznal stvarnost ozemlja nadškofije, ki se razteza v goriški, tržaški in videmski pokrajini. “Obisk je od mene zahteval veliko energij, dal pa mi je

tudi veliko zadoščenj,” je povedal msgr. De Antoni, ki je na svoji poti našel “krščansko skupnost, ki je pozorna na svojo zgodovino in obenem občutljiva za svet, ki se je spremenil, čeprav ne zmore vedno in hitro najti odgovore na vse spremembe.” Vsaka dekanija je po svoje nekaj posebnega, čeprav je na splošno v vseh zaznati skupne točke, kot npr. stiske v družinah, odsotnost mladih itd. “Zaradi vsega tega pozivam kristjane, naj se iz kristjanov spremenijo v Kristusove pričevalce, iz krščanskega ljudstva v prave skupnosti, čeprav se zavedam, da prehod ni lahek.” Krščanska skupnost mora biti blizu človeku, ki dandanes ni več navezan na svoj kraj, mu več ne pripada. “Kateri mladi se še istovetijo s svojo vasjo?” Občutljivi moramo biti za problem krhkosti človeških vezi, za vse trpeče, pa naj bodo ostareli, bolniki, priseljenci. “Namenoma sem obrnil na glavo nekdanjo piramido,” je še povedal nadškof, da bi obrazložil svoj poziv najprej laikom in šele nato duhovnikom in redovnikom. “Priče-

vanje ima smisel v svetu, ne pa v zakristiji!” Krščanske skupnosti imajo v rokah pomembna “sredstva” za svoje delo; ne le besede, ampak tudi liturgijo in pričevanje sočutja do potrebnih. Med drugim ima nadškofija več struktur, kot npr. župnišča in razne domove, ki bi jih kazalo primerneje izkoristiti. Na pastirski obisk ohranja nadškof ogromno spominov, saj je bilo srečanj več kot tisoč. Vesel je, da se je lahko pogovarjal z ljudmi in tako bolje spoznal tudi zapletene težave nadškofije. Dne 12. julija bo v Ogleju praznovanje goriških in deželnih zavetnikov, je še povedal nadškof: ob tej priložnosti bo predstavljen romanje društva MOST od Ogleja do Sv. Višarja, ki je pomenljivo zato, ker se bodo romarji srečali s “kolegi”, ki bodo prišli tudi z Brezij in od koroškega svetišča Maria Saal. O skorajšnjem padcu meje in odnosih s slovensko Cerkvijo pa je msgr. De Antoni povedal, da se bo treba nujno več srečevati in pogovarjati, saj bodo tudi težave na tej in oni strani meje vedno bolj podob-

ne. Generalni vikar msgr. Adelchi Cabass je poudaril, da je skupno pismo vsem našim krščanskim skupnostim ob koncu pastoralnega obiska zelo posrečena pobuda; kaže na pot, ki je pred nami. G. Franco Gismano, ravnatelj škofijskega pastoralnega urada, pa je orisal spored nedeljskega srečanja v Ogleju. Ob tem je povedal, da se številni mladi danes sicer ne istovetijo s Cerkvijo kot ustanovo, so pa naklonjeni do krščanske skupnosti in evangelija. “Svet se je spremenil. Mladi danes ne živijo več pod zvonikom; Cerkve zanje noče take pripadnosti, ampak izkušnjo osebnosti vere.” Problem mladih je res kočljiv, je dodal Bellavite, saj so žejni resnih in konkretnih življenjskih predlogov. Današnja Cerkve stoji pred posebno nalogo, saj mora najti primerno govorico, s katero bi jim učinkovito posredovala svoje vrednote. Sploh pa bi lahko izkoristila svoje prazne strukture in jih spremenila v kraje srečevanj in življenja.

DD

Kampanja v času davčnih prijav

Osem od tisoč katoliški Cerkvi: zavestna izbira

Videti, presoditi, podpisati. To so tri besede, ki tudi letos navduhujejo informativno kampanjo katoliške Cerkve. “Dejstva imajo v sebi nezamenljivo moč,” pravi Paolo Mascarino, odgovorni pri Službi za promocijo ekonomske podpore Cerkvi; “če hočemo privabiti italijanske državljane, naj namenijo osem od tisoč katoliški Cerkvi, je najbolje, da ji prikažemo, kako se ti prispevki uporabljajo.”

Torej videti dejanja po vsem svetu in protagonisti tega dela. Kako pride do izbire?

Poglejmo, komu gredo prispevki, ki jih davkoplačevalci namenijo z davčno prijavo: našim duhovnikom v službi evangelija, potrebam obredov, karitativnim dejavnostim v Italiji in državah tretjega sveta. Posegov je na tisoče in vsi, prav vsi, imajo v sebi dušo, so živi, konkretne osebe jih ureničujejo za ljudi. Filmski posnetki imajo neverjetno moč, ker so resnični, in gledalci v njih vidijo prav to. So resnični. Mi ne dodajamo ničesar, saj ni kaj dodajati. In niti ne prikrivamo ničesar, ker nimamo kaj sk-

privati. Mislim, da je prav v tem moč naših “reklamnih spotov”, čeprav izraz ni najprimernejši, in razlog, zaradi česar jih občinstvo sprejema z naklonjenostjo.

Zakaj omenjeni izraz ni primeren?

Televizijske mreže jih oddajajo zraven pravih reklamnih spotov, toda naši nikakor ne vabijo k nakupu česar koli, kvečjemu poudarjajo vrednost nekega dejanja.

Videti in presoditi. Ali ni nevarno prostovoljno pristati na to, da kdo sodi o tebi, če-

prav le malo?

Ne za tistega, ki ve, da je delal dobro, strokovno in iskreno. Ne zanimajo nas podpore ljudi, ki to delajo iz navade, rutine, avtomatično. Želimo, da se državljani za trenutek ustavijo, vidijo in pomislijo, šele nato naj odločijo, če in za koga naj podpišejo.

Omenili ste “vrednost” dejanja. Toda podpisati se lahko zdi le malo več kot izpolnitev birokratske dolžnosti.

Res, toda ne gre za to, na najbolj absoluten način. To je zelo

jasno podčrtal tudi dokument iz leta 1988 *Sovvenire alle necessita' della Chiesa* (Pomagati potrebam Cerkve). Ves sistem gospodarske podpore - torej, poleg osem od tisoč, tudi odtegljivi prispevki - je nastal v okviru nekaterih cerkvenih vrednot, kakršne so solidarnost, izenačenje, soodgovornost, torej vrednote, v duhu katerih Cerkve vzgaja ljudi. Radi bi razložili, da je podpis znamenje, ki vsebuje globok pomen. Gre za sposobnost pomisliti na druge, na vse, tudi na oddaljene. Je način, kako živeti cerkveno občestvo na odprt, velikodušen in resnično evangelijski način.

Podpisati torej. Podpis pride na koncu, ne gre pa za odvečen dodatek...

Ne, podpis je pomemben, ker prinaša vire, ki se lahko porazdelijo. Kje? Reklamni spoti prikazujejo nekaj malih kamenčkov izjemno obširnega “mozaika velikodušnosti”. 386 strani publikacije *Dalle parole alle opere* (Od besed k dejanjem), ki je izšla lani poleti, vsebuje vzor - samo glede tretjega sveta. Zgrešeno bi bilo meniti, da je podpis nekaj avtomatičnega samo zato, ker so bili rezultati v zadnjih letih laskavi. Zato ponavljam: podpis ne sme biti rutinsko dejanje, ampak izbira, ki se obnavlja leto za leto, s prepričanjem in zavestno.

Umberto Folena (prev. DD)

Kratke

Slavje ob koncu pastirskega obiska v Ogleju

Goriški nadškof Dino De Antoni je prejšnjo nedeljo, 4. junija, na Binkošti, v oglejski baziliki slovesno sklenil svoj prvi pastirski obisk 90 župnij goriške nadškofije. Slavje se je začelo ob 17. uri, ko so se pred svetiščem, ki velja za zibelko krščanstva Srednje Evrope, zbrale skupine mladih. Nato so se predstavniki verskih združenj in gibanj zbrali v baziliki, kjer je slovesno evharistično slavje ob 18.30 vodil msgr. De Antoni; spremljala sta ga generalni vikar msgr. Adelchi Cabass in ravnatelj pastoralnega središča g. Franco Gismano. V homiliji je nadpastir poudaril bogastvo spomina in potrebo po novem, bolj vnetem zavzemanju za oznanjevanje evangelija na naši zemlji. Njegovo romanje od župnije do župnije, predvsem pa od človeka do človeka je bilo dolgo in težavno, je rekel, toda pomemben vir novih spoznanj in notranje obogatitve. Več kot tri leta se je msgr. De Antoni srečeval z ljudmi, poslušal njihove radosti in bolečine, upanja in strahove; z njimi je delil pogovore, srečanja, razloge upanja in konkretna dejanja. Setev vere, upanja in ljubezni je bila dolga, semena pa že brstijo, rastejo, zorijo, je še povedal nadškof. Stojimo pred velikim izzivom, je poudaril: posredovati moramo tako vero, ki lahko oživi vero kristjanov našega časa. Posebno pozorni do Božje besede, pa tudi do zapostavljenih in do težave našega sveta naj bodo mladi, “oznanjevalci evangelija najmanjšim”. V rokah imamo odlično sredstvo, ki naj nas vodi naprej: nadškofovo pismo, ki ga je navzočim podelil s preprostostjo in srčnostjo pravega dobrega pastirja, ki ima rad svoje ljudi.

Binkoštna maša na Travniku v Gorici

Na binkoštno nedeljo je bilo pri slovenski maši v cerkvi sv. Ignacija na Travniku zelo slovesno. Daroval jo je nadškof Dino De Antoni skupaj z domačim duhovnikom g. Stankom Jericijem in z župnikom slovenske duhovnije pri sv. Ivanu p. Mirkom Peliconom, ki je dal pobudo za skupno binkoštno mašo. V homiliji je nadškof poudaril globok pomen binkoštnega praznika za vse venike. Na koru so slovesnost spremljali nekoliko pomnoženi travniški pevci, pred oltarjem pa so z molitvijo sodelovali prvoobhajanci. Prav je, da se je za binkoštno nedeljo uvedla ta slovesnost, ki je tudi letos privabila v travniško cerkev veliko vernikov.

Poletni festival mladih Na krilih ljubezni

Poletni festival mladih z naslovom Na krilih ljubezni bo potekal od 24. do 30. julija v Ljubljani. Udeleženci morajo biti stari od 15 do 30 let. V okviru Poletnega festivala se mladi lahko udeležijo naslednjih aktivnosti: treh delavnic (dramske, glasbene ali filmske delavnice), ki bodo združene z izkušnjo prostovoljnega dela; kolesarjenja ali peš romanja po Sloveniji z naslovom Skupaj na poti v graditvi miru. Preko delavnic bodo mladi, ob pomoči animatorjev in mentorjev, lahko izrazili sebe in svoj pogled na svet. Namen delavnic je čim bolj vzpodbuditi ustvarjalnost mladih. Na festivalu bo veliko priložnosti tudi za sproščeno druženje: športne aktivnosti, družabne večere (ekipna tekmovanja, družabne igre, prepevanje, ples), izlete v bližnjo okolico. Prispevek za festival bo naknadno sporočen. Mladi se lahko prijavijo do konca junija 2006. Program pripravlja Rafaelova družba v sodelovanju z Mladinsko informacijskim centrom. Vse, ki bi želeli še kaj več izvedeti o njem, naj se za dodatne informacije obrnejo na tel. 00386 (0)1 4383050 ali pišejo na e-naslov: rafaelova.druzba@siol.net ali na: tomaz.mikus@rkc.si

Hrana iz intervencijskih zalog za materialno pomoč družinam in posameznikom v stiski

Zadnji teden v maju je skladišča Škofijske karitas Koper (Tolmin, Nova Gorica, Idrija, Ajdovščina, Postojna, Pivka, Ilirska Bistrica, Sežana, Koper in Portorož) napolnila hrana iz intervencijskih zalog, ki jo bodo prostovoljci razdelili kot humanitarno pomoč družinam in posameznikom. Prejeli so 137.520 litrov UVT mleka iz ljubljanskih mlekarn, 11.520 kg moke in 10.080 kg testenin iz Mlinotesta iz Ajdovščine in 2.688 kg ješprenja iz Žita Ljubljana. Pričujejo še sladak in riž. V množico novosti, ki jih prinaša vključitev Slovenije v EU, sodi tudi izvajanje Ukrepa dobave hrane iz intervencijskih zalog v korist ogroženih oseb v Skupnosti. V petnajstih državah EU se ta ukrep izvaja že vrsto let, v Sloveniji pa prvič. Za izvajanje celotnega ukrepa je zadolžena Agencija RS za kmetijske trge in razvoj podeželja.

V procesu priprave in izvajanja ukrepa za razdeljevanje intervencijske hrane in pripravi kriterijev za razdeljevanje pomoči, je Karitas aktivno sodelovala in se tudi v decembru lani prijavila na javni razpis Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve ter bila tudi izbrana. Eden od pogojev je, da tovrstno pomoč razdeljujejo izključno prostovoljci, kar pomeni za številne prostovoljce župnijskih in dekanjskih Karitas dodatno delo in odgovornost.

Škofijska karitas Koper že sedaj pomaga več kot 1000 družinam in posameznikom z mesečnim ali občasnim paketom hrane. Z navedenim ukrepom bodo to pomoč lahko razširili oz. pripravili bogatejšo vsebino paketa, predvsem z mlekem, bodo lahko pomagali tudi ljudem v zavetiščih, sprejemališčih in materinskih domovih, kakor tudi udeležencem taborov in letovanj.

Kratke

Jeseni kip Simonu Gregorčiču v osrednjem goriškem parku

Člani slovenske konzulte pri goriški občini so zadnjo sejo, ki je bila 31. maja v sejni dvorani občinske palače, namenili pripravi na postavitve kipa "goriškemu slavčku" v Ljudskem parku v Gorici. O načrtu je podrobno poročal Silvan Bevčar, ki mu je bila zaupana izdelava kipa. Ta bo postavljen na kamnitem postavku ob vodometu in bo gledal proti Trgovskemu domu. Imel bo tudi kamnito kuliso z obrisom Krna, na kateri bo dvojezični Gregorčičev verz. Bevčar je kip že izdelal, v postopku so vlitje v bron in kamnoseška dela. Za finančno kritje bo deloma prispevala goriška občina, ostalo pa bomo sami zbrali z nabiralno akcijo. Slovesno odkritje kipa bo predvidoma konec oktobra ali v začetku novembra letos. Glavnino programa bosta oblikovali Zveza slovenske katoliške prosvete in Zveza slovenskih kulturnih društev.

Goriška konzulta je razpravljala tudi o publikaciji o Trgovskem domu, ki naj bi izšla do konca leta. Pri pobudi sodelujejo Milan Pahor, Jurij Paljk in Vili Prinčič. Gradivo pa bodo prispevali tudi drugi avtorji.

Seje konzulte se je udeležil tudi občinski odbornik Silvester Primosig. Z njim se bo konzulta spet sestala ter pregledala celotno problematiko in še odprta vprašanja na raznih področjih, ki zanimajo slovensko narodnostno skupnost v goriški občini.

Dan republike v Gorici

Državni praznik 2. junija spominja na ustanovitev italijanske republike, ki praznuje letos svojo šestdesetletnico. Ob tej priložnosti je goriški prefekt dr. Roberto De Lorenzo priredil tradicionalni sprejem v vladni palači na Travniku. Udeležili so se ga predstavniki civilnih, cerkvenih in vojaških oblasti. Med njimi so bili nadškof Dino De Antoni, goriški župan Vittorio Brancati in predsednik Pokrajine Enrico Gherghetta. Prisotni so bili tudi slovenski župani, predstavniki krovnih in kulturnih organizacij, pa še parlamentarci in novogoriški župan Mirko Brulc. Prav tako predstavniki krajevnega tiska, tudi našega tednika.

Prefekt je prebral poslanico predsednika republike Giorgio Napolitana, ki govori o zgodovinskem pomenu tega praznika. Sledila je podelitev državnih odličij raznim zaslužnim osebam. Državna in evropska himna sta skupaj z drugimi glasbenimi točkami, ki sta jih izvajala orkester mestne glasbene šole in pihalni orkester, spremljali prireditve, ki se je zaključila z družabnostjo.

Nastal je Odbor staršev srednje šole Trinko

V sredo, 31. maja, so se starši zbrali v prostorih nižje srednje šole I. Trinko in ob navzočnosti ravnateljice, dr. Elizabete Kovic, ustanovili Odbor staršev. Njegov namen je, da vsestransko podpira, vzpodbuja, omogoča in širi sodelovanje ter dialog med učnim osebjem, starši in dijaki; da pomaga in sodeluje pri organizaciji raznih šolskih in obšolskih pobud; da poseže pri pristojnih organih v zvezi s problemi, ki se tičejo šole; da stremi po vseh pravicah, ki jih slovenski šoli jamčita italijanska ustava in zakonodaja. Bodisi starši bodisi ravnateljica so poudarili, kako lahko usklajeno delovanje dom-šola izredno pozitivno vpliva na dijakov vzgojno-izobraževalni proces. Poleg tega, če so starši organizirani v odbor, ki ga priznava šolska zakonodaja (Odbor na šoli Trinko je bil ustanovljen v skladu s 45. členom odloka predsednika republike št. 416, 31.5. 1974, ki je bil kasneje, skupaj z raznimi zakonskimi dopolnili, združen v zakonski odlok št. 297 z dne 16. aprila 1994) lahko mnogo bolj učinkovito posredujejo pri iskanju ustreznih rešitev za celo vrsto problemov, kot npr. prevoz otrok v šolo in domov, iskanje finančnih sredstev za razne šolske in obšolske pobude itd.

Člani Odbora so vsi starši, izvoljeni v razredne in zavodni svet (tako predvideva omenjeni predsedniški odlok); statut, ki je bil soglasno odobren, pa predvideva tudi izvolitev Izvršnega odbora, t.j. ožjega organa, ki ima nalogo izvrševati smernice Odbora, mu predstaviti razne problematike in predlagati ustrezne rešitve. V Izvršni odbor so bili soglasno izvoljeni Paola Bertolini, Lorenza Burgnich, Albert Devetak, Niko Klanjšček, Cinzia Monticolo in Ana Turus. Za predsednika Odbora je bil izvoljen Albert Devetak, za tajnico pa Ana Turus. Po statutu sta predsednik in tajnik odbora tudi predsednik in tajnik Izvršnega odbora.

Ob koncu so ravnateljica in starši opozorili na nekatere pereče aktualne probleme; te je Izvršni odbor obravnaval na prvi seji 7. t.m. v prostorih šole.

SSO na obisku v Tržiču in v Ronkah

Na vabilo Slovenskega kulturno športnega in rekreacijskega društva Tržič in SKRD Jadro iz Ronk sta sedeža obeh društev obiskala prejšnji teden deželni predsednik SSO Drago Štoka in predsednik SSO za Goriško Janez Povše. Predsednica društva Tržič Lucia Germani kakor tudi predsednik društva Jadro Karlo Mucci ter drugi odborniki so predstavnika SSO podrobneje seznanili s tekočo problematiko in načrti za prihodnost. Poudarjen je bil pomen delovanja obeh društev na le za tamkajšnje prebivalstvo in sožitje, ampak za celotno našo narodno skupnost še posebej v luči uveljavljanja evropskih vrednot tudi v teh krajih. Ob koncu obiska je bila podčrtana želja po še močnejši prisotnosti obeh društev v vsem zamejskem prostoru, pri čemer bo SSO podpiral vse tovrstne pobude.

SCGV Komel: naslednja Snovanja

V četrtek, 8. junija, bo ob 20. uri s klavirskim recitalom v dvorani Pokrajinskega muzeja na Goriškem gradu nastopal gojenec prof. Gadžijeva Simone Peraz.

V četrtek, 15. junija, pa bo ob 20. uri v Avditoriju furlanske kulture tradicionalni zaključni šolski nastop z naslovom Glasbeni mozaik, ki ga bodo oblikovali gojenci različnih oddelkov.

Slovensko šolsko središče v Gorici

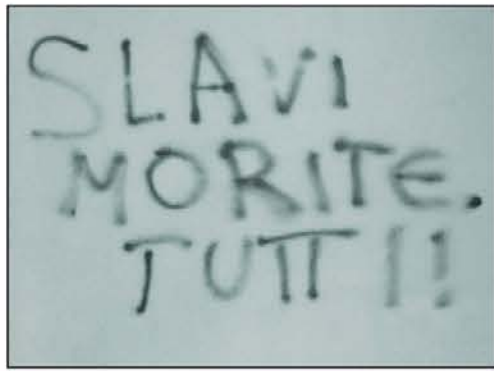
Kam vse to vodi?

Kdor misli, da so se z odstranitvijo meje zabrisala tudi narodna nasprotovanja, stara preko pol stoletja, živi v sladki iluziji. Očitno ni tako.

Našo šolo je namreč nekdo v noči 3. junija ponovno "okrasil" z barvnimi napisi, kot so: SIETE DIVERSI, STIAMO TOR-NANDO, A MORTE GLI SLAVI, GORIZIA VERGOGNA in še mnogimi žaljivejšimi, ki jih raje ne citiramo. To nikakor ni prvič, ko ob prihodu v šolo vidimo rasistična in nacifašistična gesla oziroma simbole, vendar se tokrat naši brezimenski umetniki niso ustavili le pri vhodnem zidu, ki je bil v zadnjih letih pogosto na novo preplešan, ampak so svoje sledove pustili tudi na stenah in oknih znotraj šolskega centra višjih šol. Poleg tega da so bila sporočila marsikdaj brezsmiselna in celo protislovna, so dokazali veliko nepoznanje zgodovinskih dejstev in globoke kulturne vrzeli. Nekatere psovke, kot npr.: SLAVI MORITE TUTTI!, VERGOGNATEVI so spremljali kljukasti in keltski križi ter prečrtan Hitlerjev obraz, proti kateremu je bil nastavljen samokres.

Dijaki smo doslej zatisnili marsikatero oko, ker smo upali, da se bo s časom situacija sama umirila. Večletna izkušnja pa priča, da je žarišče nasprotovanj še živo, zato smo se obrnili do ministra za notranje zadeve Giuliana Amata s prošnjo po ukrepu. Če bi bilo možno, bi se s storilci pogovorili, saj ne verjamemo, da je "drugačnost" zločin.

Višješolci klasičnega liceja Primož Trubar, Gorica

Več odgovornosti v razpravah

Črno-belo gledanje na zgodovino?

Res je, da ima med ljudmi posebno zanimanje tisto zgodovinsko obdobje, ki obravnava dogodke slovenskega naroda v času, ko je po vsem svetu divjala 2. svetovna vojna. Čeprav je od teh dogodkov minilo že šestdeset let, vzbuja to obdobje med Slovenci veliko razprave in razmišljanj; še posebno pa v teh zadnjih petnajstih letih, ko se je v Sloveniji uveljavila demokracija in se o zgodovinskih dogodkih lahko govori in piše čedalje bolj svobodno in objektivno.

Petnajst let samostojne slovenske državnosti je prineslo in prinaša določeno revizijo od tega, kar je bila, do konca osemdesetih let prejšnjega sto-

letja, uradna zgodovina. Ta revizija pa se v glavnem osredotoča na tisti del naše narodne polpretekle zgodovine, ki je najbolj dramatičen in tragičen doslej. Zato si predstavljam, da mora, kdorkoli komentira ali piše o dogodkih v Sloveniji med 2. svetovno vojno, čutiti, pred to nalogo, precejšnjo odgovornost. Ta odgovornost izhaja iz tega, da je v tistem obdobju prišlo do velikih človeških tragedij, v katere je bilo soudeleženih veliko skupnosti, družin in ljudi.

Mogoče je bilo nekoč moderno in napredno oznanjati velike zmage in dajati črno-bele razlage. Na eni strani so bili tisti, ki so zmagali, na drugi tisti, ki so zgubili. Vendar tak način

GORIŠKI PREFEKT:

Po faksu smo z goriške prefekture prejeli tiskovno sporočilo, ki nas seznaja s tem, da je prefekt Roberto De Lorenzo obiskal ravnateljico humanističnega pola prof. Mihaelo Pirih; izrazil ji je "solidarnost ter obžalovanje zaradi tako ne-spoštljivega in podlega dejanja, ki žali vso goriško skupnost, katere sestavni del, ki zasluži največje upoštevanje in spoštovanje, je slovenska jezikovna skupnost."

PRESEDNIK POKRAJINSKEGA SVETA:

Tudi predsednik pokrajinskega sveta Alessandro Fabbro v imenu vsega sveta izraža "osuplost zaradi rasističnih napisov" in ugotavlja, da to dejanje "ni vredno teritorija, ki ima tisočletno tradicijo sožitja in vzajemnega spoštovanja ter zna živeti jezikovno in kulturno različnost kot bogastvo in ne kot oviro. Pravi 'drugačni' so avtorji tistih napisov, ki so sami stopili z večkulturne poti našega mesta in vse pokrajine."

SVET SLOVENSKEH ORGANIZACIJ:

"Smo več kot neprijetno presenečeni, da se lahko kaj takšnega v našem mestu sploh dogaja in zato ob tem mazaškem dejanju izražamo odločno ogorčenje. Žalitve in nekulturnost te vrste nas ne morejo več kot toliko prizadeti in mislimo, da tudi ne naših profesorjev in dijakov, s katerimi smo v tem trenutku še posebej solidarni. Naša usmeritev je povsem drugačna. Želimo namreč ustvarjati plodne in prijateljske medsebojne odnose in na ta način gradimo skupaj s somišljeniki večinskega naroda novo Evropo v teh krajih. Prepričani smo, da je to prava smer, za katero si bomo tudi v prihodnje dosledno prizadevali."

podajanja zgodovine, in še posebno obdobja med drugo svetovno vojno, je že v svojem bistvu daleč od tega, da bi se lahko imel za znanstvenega. Ob kopici dokumentov in študij, ki so prišli na dan po padcu komunizma in socialistične Jugoslavije, je potrebno, da se pristop, še posebno zgodovinarjev, spremeni. Precej klaveren in površinski je namreč pristop, ki ima kot cilj, da eno ali drugo stran potrjuje v njenih izbirah. Bistveno drugačen je pristop, ki omogoča objektivni vpogled v odločitve, pred katere so bili postavljeni naši predniki v tistem težkem obdobju.

Prav zaradi tega ostajam razočaran nad impostacijo okrogle mize 1918-1991 Slovenci v treh državah, ki je prejšnji teden potekala v Kulturnem domu, in predvsem nad zgodovinskim podajanjem, ki je bil bolj v nizanju sloganov kot v objektivnem, znanstvenem podajanju ocene zgodovin-

skih dogodkov med 2. svetovno vojno. Predvsem me čudi zanemarjanje cele vrste odločilnih dogodkov, ki so danes na široko utemeljeni in jih upoštevajo nove zgodovinske študije in razprave. Prav izhajajoč iz tega, je črno-belo podajanje popolnoma neupravičeno in predvsem moralno neopravičljivo. Neupravičeno je zaradi tega, ker je zamolčan del zgodovinskih dogajanj, in moralno neopravičljivo, ker se ideološko igra z usodo naroda, ki je vojna in povojna leta plačal z življenjsko ceno, upravičenost, katere bo verjetno še treba primerno oceniti. Sodoben in perspektivno dolgoročen razvoj slovenskega naroda, in še posebno slovenskih narodnih skupnosti, ki živijo izven Slovenije, je odvisen tudi od tega, koliko bomo lahko na zgodovinski ravni dosegli sintezo, v kateri se bomo lahko prepoznali kot celoten narod.

Julijan Čadek

KULTURNI DOM Komigo

Trijezični festival gost v SNG Nova Gorica

Trijezični festival komičnega gledališča, Komigo 2006, ki sta ga tretjič zapored priredila goriški Kulturni dom in zadruga Maja v sodelovanju drugih slovenskih in italijanskih kulturnih ustanov, je v ponedeljek, 22. maja, ponudil peto predstavo letošnjega abonmajskega izbora, in sicer nostalgično groteskno farso Radoslava Zlatana Dorića Kako smo ljubili tovariša Tita v koprodukciji Kosovelovega doma - Kulturnega centra Krasa, Sežana, in Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica. Ta uprizoritev je bila v letošnjem programu Komigo prva predstava zares vredna tega imena. Dorićevo delo je v slovenski praizvedbi zaživelo v iztekajoči se sezoni pod režijsko taktirko Marjana Bevka, ki je vsebin, proslavljanju Titovega

rojstnega dne z udeležbo le dveh nekdanjih privrženecv maršala, odtehtal primerno dozo duhovite, mestoma tudi privoščljive ironije in rahle nostalgije. Abonent Komigo so si jo ogledali v Slovenskem narodnem gledališču Nova Gorica in z njo je niz komičnih gledaliških uprizoritev prvič prekorčil mejo. Prijeten gledališki preskok meje, v SNG Nova Gorica, je že nekajkrat z veseljem okusil Goriški vrtiljak v organizaciji KCLB, ki je letos v novogoriškem gledališču omogočil našim dijakom ogled musicala Alica v izvedbi ansambla SNG Nova Gorica.

Številnim abonentom Komigo so se tokrat pridružili priložnostni gledalci, tako da je bila dvorana SNG polnozasedena, ko je na odru večše razpredal dramsko nit kvartet igralcev, Gojmir

Lešnjak - Gojc, Teja Glažar, Miha Nemec in Branko Ličen, ki so z ostro karakterizacijo posebno vnetega organizatorja anahronističnega praznovanja, mladeniča-lastnika lokala, v katerem poteka praznik po nekdanjih vzorcih, buržujko, ki ji je komunistični režim zaplenil družinsko vilo, in nekdanjega, ne ravno bistrega policaja, ki je znal le aretirati in pretepati.

Izvajalci so bili deležni navdušenega ploskanja in tudi običajnega spominskega daru Komigo, ki ga nastopajočim vsakič poklanjajo prireditelji večjezične gledališke ponudbe. Slednja nima posebnih umetniških ambicij, želi le nuditi nekaj sproščenih uric v družbi poklicnih in ljubiteljskih odrskih ustvarjalcev.

IK

Ob izgubi našega dragega
GABRIJELA DEVETAKA

Iskrena zahvala vsem sorodnikom in ostalim, ki ste se udeležili zadnjega slovesa, nam na različne načine izrazili sožalje, darovali za cvetje in v dobrodelne namene. Še posebno smo hvaležni gospodu župniku Vojku Makucu za pogrebno slovesnost in tople, človeške besede; Moškemu pevskemu zboru Štmaver in pevovodkinji Tanji Kovic za sočutno, ubrano petje; predsedniku rajonskega sveta Pevma-Oslavljje-Štmaver, Lovrencu Peršolji, za poslovilni govor; prijatelju Ivanu Valentinciču za občutene, ganljive besede slovesa in zdravniku dr. Marijanu Cijan, ki je v teh letih toliko pripomogel za zdravje pokojnika.

Žalujoči: žena Ivanka in sinovi Albert, Tomaž in Venček z družinami

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ Odkritje kipa dr. Kazimirja Humarja ob peti obletnici smrti

Da ne bi nikdar zbledel spomin na duhovnika in kulturnika s širino duha!

V spominskem parku Kulturnega centra Lojze Bratuž bo odslej ob obeležju Lojzeta Bratuža in Mirka Fileja tudi doprsni kip dr. Kazimirja Humarja, enega izmed pobudnikov gradnje Katoliškega doma, ki se je ob prenovitvenih delih leta 1996 preimenoval v Kulturni center Lojze Bratuž. Tega je bil msgr. Humar zelo vesel, kakor se je veselil vsakega dosežka goriških Slovencev. Zanje se je kot duhovnik, profesor, kulturnik in časnikiar bistrega, kritičnega persera razdal vse od svojega prihoda v Gorico leta 1943. Celotno grozeči oblaki so v četrtek, 1. junija, spoštljivo zadržali v sebi dežne kaplje, da je lahko v sicer vetrovnem in mrzlem večeru nemoteno potekala slovesna blagoslovitev

kipa, ki ga je izdelal kipar Zmago Posega po svojih umetniških vzgibih in občutju. Na častni straži so stali mladi goriški skavti in skavtinja, ki so prav po zaslugi dr. Humarja začeli delovati tudi na Goriškem daljnega leta 1964 in s katerimi je vseskozi delil skavtsko življenje tudi dr. Hu-

mar, Sivi medved. Ob prisotnosti generalnega konzula Republike Slovenije v Trstu Jožeta Šušmelja, predstavnika iz Ura da RS za Slovence v zamejstvu in po svetu Rudija Merljaka, goriškega župana Vittoria Brancatija, goriškega občinskega odbornika Silvana Primosiga, deželnih predsednikov SSO

Draga Štoke in SKGZ Rudija Pavšiča, goriškega in tržaškega pokrajinskega predsednika SSO Janeza Povšeta in Marija Maverja in drugih osebnosti iz kulturnega in političnega življenja, Humarjevih duhovnih so-bratov s škofovskim vikarjem Oskarjem Simčičem in generalnim vikarjem koprške škofije Renatom Podberšičem v prvi vrsti ter velike množice ljudi je dr. Humarju v čast zapela tri pesmi (Slovenski fantje, V mraku, Sloven'c Slovenca vabi) moška skupina Akord iz Podgore pod vodstvom dr. Mirka Špacapana. Med petjem je hudomušni veter, nepoklican, nekajkrat odstrl tančico na spomeniku.

/ stran 14
Iva Koršič

MED BOROVCI V ŠTEVERJANU Festival pred vrati

Letos se napoveduje presenečenje

Pred 36 leti je zagledal luč sveta števerjanski festival in z njim sta tako ali drugače povezani kar dve generaciji organizatorjev in tudi vseh vas, spoštovanih bralk, poslušalk in spoštovanih bralcev, poslušalcev, torej samih obiskovalcev tega Festivala. Zato dovolite nam, da vas v imenu prvih pozdravimo in da vas ostale že sedaj vabimo na lep festivalski užitek prvi konec tedna meseca julija. Kjer je praznik, tam sta glasba in petje, pa seveda lepa beseda z mnogimi dobrimi srčnimi željami, ki v človeku prebudijo veselje in ponos, pa tudi zadovoljstvo in srečo. Zato vam, dragi prijatelji, zaželimo, da bi slovenska pesem polnila vaša srca in naš festivalski prostor še mnogo let. Kakorkoli to našo glasbo imenujemo, jo imamo radi ali ne, polke in valčke postajajo vedno bolj nepogrešljivi del zabave mnogih Slovencev po vsem svetu. Zato je tudi številka preko 300 nastopajočih ansamblov na števerjanskih deskah tista, ki dovolj zgovorno priča, kako nam je pri srcu oz. kako radi imamo to glasbo. Vsi nestrpnost čakamo, da bomo lahko že na prvem tekmovalnem večeru slišali nove viže, polke in valčke, ki nas bodo v čudovitem parku med Borovci

popeljale v svet zapeljive slovenske narodno-zabavne glasbe. Vsaj za en večer bomo pozabili na vsakodnevne težave in se bomo ob gostoljubju organizatorjev Festivala ter v dobri družbi sprostiti ob nenadomestljivi briški kapljici. Kot vsako leto bodo tudi letos delovali dobro založeni kioski, ki bodo poskrbeli za prijetno druženje po končanem uradnem delu še pozno v noč. In res je na vašem trgu vse živo, priprave potekajo mrzlično in pričakovanje krepko narašča. Prvi dan Festivala se bo pričel v petek, 7. julija, ob 20.30, drugi tekmovalni večer bo dan kasneje, v soboto, 8. julija, prav tako ob 20.30. Finalni del Festivala, ki bo gotovo privabil v vinorodno vasico ogromno ljudi od vsepovsod, bo v nedeljo, 9. julija, in sicer z začetkom ob 17.30. Vsem prijateljem števerjanskega festivala, obenem ljubiteljem narodno-zabavne glasbe nasploh, pripravlja organizator lepo festivalsko presenečenje dan prej, pred uradnim pričetkom tekmovalnega trodnega, in sicer v četrtek, 6. julija. Življenje nekega obdobja, življenje nekaj dni, morda trenutkov nas vseh je v teh lepih slovenskih narodno-zabavnih vižah. Zlasti še, če nam tudi izvajalci enostavno vstopijo v

dušo, kot bi lahko temu rekli in tam ostanejo za vedno. Veliko je teh izvajalcev slovenske narodno-zabavne glasbe, ki so nam vstopili v duše in bodo v naših srcih ostali za vedno, saj so bili pravzaprav tisti največji ambasadorji Slovenije, slovenske glasbe in slovenske besede.

Vse dobre stvari, vse kar nam dela in nam daje življenje, je v naših pesmih. Vsi smo v teh pesmih: takšni ali drugačni! Vabimo vas torej na 36. Festival narodno-zabavne glasbe Števerjan 2006 čez dober mesec dni!

Marjan Drufovka

Slovenska skupnost in krožek Gregorčič

Državni zbor Republike Slovenije je 4. aprila letos sprejel Zakon o odnosih RS s Slovenci zunaj njenih meja, ki je stopil v veljavo po objavi v Uradnem listu. Zaradi bistvenih novosti, ki jih zakon vnaša v odnose med Republiko Slovenijo in Slovenci zunaj njenih meja, je Slovenska skupnost (SSK) - zbirna stranka Slovencev v Italiji - želela ponuditi rojakom na Goriškem priložnost, da spoznajo zakon in argumente, zaradi katerih je potrebno, da so odnosi med RS ter Slovenci v zamejstvu in po svetu pravno urejeni. V ta namen SSK v sodelovanju s Krožkom Anton Gregorčič prireja predstavitveni večer na temo *Zakon o odnosih Republike Slovenije s Slovenci zunaj njenih meja*. Gostje večera bodo državni sekretar Zorko Pelikan, predsednik komisije za Slovence v zamejstvu in po svetu mag. Janez Kramberger ter člana iste komisije Franc Pukšič in Anton Kokalj. Predstavitve bo potekala v **torek, 13. junija**, v komorni dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici z začetkom ob 19.30.

SLOVENSKA SKUPNOST
v sodelovanju s KROŽKOM
ANTON GREGORČIČ
vabi na predstavitveni
večer z naslovom

ZAKON O ODNOSIH REPUBLIKE SLOVENIJE S SLOVENCMI ZUNAJ NJENIH MEJA

O ZAKONU BODO SPREGOVORILI:

Zorko Pelikan - Državni sekretar za Slovence v zamejstvu in po svetu

Mag. Janez Kramberger - Predsednik Komisije za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu

Poslanec Franc Pukšič - Član Komisije za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu

Poslanec Anton Kokalj - Predsednik Odbora za zadeve EU

Torek, 13. junija 2006, ob 19.30 Komorna dvorana v Kulturnem centru Lojze Bratuž
Drevored XX. septembra 85 - Gorica

Vljudno vabljeni k

MAŠI V SPOMIN NA VODITELJE IN DOBROTNIKE KULTURNEGA CENTRA LOJZE BRATUŽ

Cerkev sv. Ivana,

sobota, 10. junija 2006, ob 19.30

Pri bogoslužju bo sodeloval MoPZ Mirko Filej.

Obvestila

V soboto, 10. junija, praznujem svoj god. Kdor želi, naj se udeleži sv. maše ob 18. uri v semeniški kapelici v Gorici. Sledi družabnost. G. Bogomil Brecej.

Družinska pastoral goriške nadškofije. V nedeljo, 11. junija, bo v Ogledju ob 16.30 trenutek refleksije na temo družine, in sicer "La famiglia, testimone di speranza nell'ambito della vita affettiva". Ob 18. uri bo maša z nadškofom.

Goriški inštitut za versko in družbeno zgodovino vabi v sodelovanju s Furlanskim filološkim združenjem na predstavitev furlansko-slovenskega slovarja, ki ga je uredil Marijan Brecej. Srečanje, na katerem bosta o delu spregovorila prof. Giorgio Faggin in prof. Lojzka Bratuž, bo v ponedeljek, 12. junija, ob 18. uri v dvorani goriškega pokrajinskega sveta.

Skupnost družin Sončnica in Mladinski dom prireja v Gorici poletno središče SREČANJA IN IZZIVI 2006 za otroke, ki obiskujejo slovenske vrtce in šole na Goriškem, in sicer od 12. junija do 14. julija od 7.45 do 13. ure z možnostjo podaljšane urnika s kosilom. Za informacije tel. 0481 536455 in 0481 546549.

Pri Mladinskem domu v Gorici poteka predpisi za šolsko leto 2006/07 od 5. do 15. junija. Informacije: 0481 546549 in 0481 536455.

Goriški sedež SSO bo od 5. junija pa do 1. septembra odprt samo dopoldne, in sicer od 9. do 12.30.

Občina Doberdob obvešča, da je od 1. do 19. junija tehnični urad zaprt javni zaradi zamenjave osebja.

Čestitke

Naš Adrijan se je srečal z Abrahamom. Ob tem jubileju mu

čestitamo. Skupnost družin Sončnica.

Darovi

Za slovensko Karitas 251,30 evrov in 15.142 SIT. Prostovoljni prispevki nabrani na prireditvi v Kulturnem centru Lojze Bratuž 21. maja 2006.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 9.6. do 15.6.2006)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, od ponedeljka do petka, od 20. do 21. ure. Spored:

Petek, 9. junija (v studiu Andrej Baucon): Ob domačem ognjišču: Slovenska narodno-zabavna in zabavna glasba včeraj in danes. - Zanimivosti in obvestila. - Iz krščanskega sveta. - Zborovska pesem.

Ponedeljek, 12. junija (v studiu Andrej Baucon): Sodobni sound z Andrejem: moderna glasba včeraj in danes. - Zanimivosti in obvestila.

Torek, 13. junija (v studiu Matjaž Pintar): Evropska pobuda Interreg: "Od vzhoda do juga: različni glasovi sveta" - V intervjuju odgovarja Paco Taibo II. iz Gijona v Španiji, veliki pisatelj in strasten pripovedovalec. - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 14. junija (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Žuželke, prvi letalci. - Izbor melodij.

Četrtek, 15. junija (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: Posnetki z naših kulturnih prireditev. - Glasba iz studia 2.

ZDRUŽENJE CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV - GORICA
ŽUPNIJA SV. ANDREJA

vabita na

KONCERT CERKVENIH PESMI

Nastopajo:

- Mladinski pevski zbor E. Komel
- Pevska skupina Musicum
- Cerkveni pevski zbor Kapela
- Mešani pevski zbor F. B. Sedej
- Mešani pevski zbor Podgora
- Moški pevski zbor M. Filej

Župnijska cerkev v Štandrežu
Nedelja, 11. junija 2006, ob 18. uri

GALERIJA ARS

Vljudno Vas vabimo na odprte likovne razstave

Olivie Siauss

SANJE IN PRAVLJICE 2000 - 2006

Umetnico bo predstavila Jasna Merku'

Galerija Ars, Travniki 25, Gorica
Torek, 13. junija 2006, ob 18. uri

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ

vabi na predstavitev pesniške zbirke

David Bandelli RAZPRTI SVETovi

O poeziji bo spregovorila mag. Ana Toroš.

Na večeru bodo sodelovali Sara Miklus, recitatorka
in pevska skupina Musicum.

Kulturni center Lojze Bratuž

Petek, 16. junija 2006, ob 20.30.

SKUPNOST DRUŽIN SONČNICA
v sodelovanju s KD SABOTIN

priručno vabi

v nedeljo, 18. junija 2006, v Štmaver na

11. DAN DRUŽINE

SPORED: ob 9. uri sv. maša v župnijski cerkvi, ob 10. uri zbor na sedežu društva (nekdanja osnovna šola), ob 10.30 pohod na Sabotin in orientacijska igra, ob 13. uri skupno kosilo, ob 14.30 skupinske igre.

PRIJAVE za kosilo do četrтка, 15. junija; za orientacijsko igro za mlade (od 12. leta dalje) do 9. junija. Informacije na tel. št.: 0481 536455 (dopoldne) ali v večernih urah 0481 882726 (Mojca Terčič), 0481 809377 (Emanuela Mažgon).

Slovenska
kulturno-gospodarska zveza

Glasbena matica

Kmečka zveza

Krožek za kulturno, športno
in podporno udejstvovanje

Sindikat slovenske šole

Slovenski deželni zavod za
poklicno izobraževanje

Slovenski izobraževalni konzorcij

Slovenska knjižnica - Damir Feigel

Društvo slovenskih
upokojencev za Goriško

Slovensko planinsko
društvo Gorica

Slovenski raziskovalni inštitut
v Italiji

Združenje slovenskih
športnih društev v Italiji

Zveza slovenskih
kulturnih društev

pogled v prihodnost

KBcenter

www.kbcenter.it

OTVORITEV
PETEK, 9. JUNIJA 2006

K realizaciji KBcentra so pripomogli:

MONTALTO SANTO

ul. Cividina 2 - Ronchis - Faedis (Ud)
tel. 0432.728104

EDIL-PORFIDI TRENTINA srl

Prosek-Devinščina 22 - Zgonik (Ts)
tel. 040.251044

ELETTROVENETA spa

ul. Garzarolli, 208/A - Gorica
tel. 0481.525135

FRACAROS srl

ul. S. Antonio, 30 - Villa Vicentina (Ud)
tel. 0431.96045

ROLICH srl

Nabrežina Kamnolomi 35/c - Trst
tel. 040.200371

STEFANO MUNARIN

ul. Max Fabiani, 24 - Gorica
tel. 329.4771623

CIACCHI SERGIO

Cesta za Križ, 1/PR - Nabrežina (Ts)
tel. 040.200965

SU.NA. ANIME snc

ul. del Molino, 10 - Romans d'Isonzo (Go)
tel. 0481.909273

ŽELEZNINA HOBBY snc

ul. Carducci, 32 - Gorica
tel. 0481-34730

SERETTI srl

ul. dell'Istria, 3 - San Giorgio di Nogaro (Ud)
tel. 0431.621034

TREEMMEGI srl

korzo Italia, 119 - Gorica
tel. 0432.699810

PELICON ERIK

ul. XXIV maja, 16 - Sovodnje ob Soči (Go)
tel. 335.53455855

PAULIN srl

ul. Gregorčič - Gorica
tel. 0481.21324

S.Z. ARREDAMENTI snc

ul. Aquileia 66 - Cervignano del Friuli (Ud)
tel. 0431.32925

Impresa edile PASALIC ZORAN

ul. XXV aprila, 49 - Tržič
tel. 0481.44357

SAVIO Tapezzerie

ul. Trieste, 26 - Villanova dello Judrio (Ud)
tel. 0432.758216

MARIO MUCCI & C.

ul. Gregorčič, 20/2 - Gorica
tel. 0481.21828

LODOLO STEFANO

ul. Aiello, 27 - Videm
tel. 348.4442828

MIRUM

ul. Bait, 5 - Štarancan (Go)
tel. 347.4367280

PRIMAT-Tovarna kovinske opreme d.d.

Industrijska ulica, 22 - Maribor (Slo)
tel. +386 2 2507600

EUROLINE PARQUET

ul. Nazionale, 22/c - Buttrio (Ud)
tel. 0432.673759

NOVIPLA srl

ul. D'Antoni, 16 - Colloredo di Prato (Ud)
tel. 0432.662021

CO.SE.MA.

ul. E. Fermi, 8 - Krmin (Go)
tel. 0481.62283

ADRIAKER srl

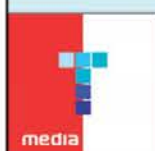
strada di rosandra, 40 - Trst
tel. 040.813719

IL PUNTO srl

ul. Molino a vento, 72 - Trst
tel. 040.6798811

GRAPHART srl

Obrtna cona Dolina 507/10 - Trst
tel. 040.8325009

www.tmedia.it

www.tmedia.it

Odmevi

Bojevniki upanja, kje ste?!

V petek, 2. junija, je bila predstavitev knjige misijonarja Pedra Opeke "Bojevniki upanja", ki jo je izdala Mohorjeva družba v slovenščini. Istega dne smo poslanci Radia Trst A lahko izvedeli več zanimivih podatkov o knjigi in avtorju iz intervjuja z misijonarjem, ki ga je za oddajo Kulturni dogodki pripravila urednica Marija Breclj. Pedro Opeka, drugi izmed osmih otrok slovenskih emigrantov v Argentini, se je v intervjuju s hvaležnostjo spominjal svojega očeta, ki ga je navadil ročnega dela, kar mu je zelo prav prišlo, ko se je pred tridesetimi leti kot misijonar srečal z nepopisno bedo na Madagaskarju. Kot je rekel, mu je bilo takrat jasno, da: "Tukaj ne morem govoriti, tukaj moram delati." Naslov knjige "Bojevniki upanja", ki so ga izbrali v francoski založbi - knjiga je najprej izšla v francosčini - se mu zdi primeren, saj zaobjema njegov program za delo med revnimi na Madagaskarju. Knjiga je sredstvo, da "solidarnost raste v ljudeh, da nismo opazovalci, ampak da skupaj sodelujemo in odpravljamo bedo in revščino na tem svetu." Prav za prav sta to res dve ključni besedi za njegovo delo: trdno upanje, da se da spremeniti tudi to, kar se zdi brezizhodno, in pa vztrajen boj, da te spremembe doseže. Tako lahko danes pokaže rezultate svojega trmoglavega upanja: 17 vasi, z 2000 hišami, kamnolom, šolo za 8.500 otrok, itd. Skoraj sama od sebe se mi je potem vsilila primerjava med to zavzetostjo, trdnostjo in učinkovitostjo ter malodušjem, zamorenostjo in neučinkovitostjo v našem prostoru. Pri nas

se problemi ne rešujejo, ampak kopičijo. Samo droben primer. Pa ostanimo kar pri Radiu Trst A. Vse od uvedbe slovenskega televizijskega programa se govori o zahtevi po vidljivosti tega programa na celotnem območju, kjer živijo Slovenci v deželi Furlaniji-Juljski krajini. Novembra l. 2003 je razširitev vidljivosti v Benečijo kot prioriteto nalogo sprejela Programska konferenca SKGZ-SSO v svojem zaključnem dokumentu, od časa do časa lahko beremo v tisku, da je problem vidljivosti televizije v Benečiji "skoraj" rešen, potem pa spet vse skupaj zaspi. Odgovorna za programe Nataša Sosič je v intervjuju v Novem glasu januarja 2004 dejala, da si najbolj želi, "da bo izvajanje zaščitnega zakona in zakona 482 pripomoglo, da bo vidnost slovenskih televizijskih programov segla tudi v videmsko pokrajino. Prav tako si želim, da bi prišlo do nadomestitve programistov režiserjev, ki so odšli v pokoj." Prva želja se ji ni izpolnila, druga pa morda s tem, da so napovedovalci in sodelavci s pogodbo za določen čas nadomestili tiste, ki so v preteklih letih odšli. A tem nerešenim problemom se dodaja še dodatno obubožanje slovenskih programov. Že nekaj časa se širijo namreč glasovi, da bo kar pet uslužbencev programskega oddelka v kratkem odšlo v pokoj. Kaj pomeni to za že tako na minimum skrčeni kolektiv, mislim, da je jasno. Tudi če bi bilo vseh pet odhajajočih nadomestjenih z novimi, rednimi namestitvami, bi bil ta skupinski odhod za nemoteno nadaljevanje sporedov tvegan. A o nadomestilih ne zna nihče nič povedati. In razen vzemirjenja zaenkrat ni čutiti, da bi se kak "bojevniki upanja" resnično zavzel za reševanje problemov slovenskih radijskih in televizijskih programov. Če bi Pedro Opeka samo z vzdihovaljem in občasnimi izjavami spreminjal svet, bi danes lahko bore malo pokazal. Morda bo rekel kdo: "Ampak tam so drugačne razmere, problemi so večji, tam je treba napeiti vse sile, saj gre za preživetje..." Ja, vendar se mi zdi, da gre zdaj zelo zares tudi za preživetje našega radia in televizije, seveda, če ju hočemo ohraniti vsaj na današnji višini.

KULTURNI DOM Podelitev bralnih značk

Peter Nos junak mladine

"Pobuda bralna značka je nastala v Sloveniji. Zamislil si jo je Leopold Suhodolčan, da bi otroke navajala in spodbujala k branju. V zamejstvu je ta pobuda izrednega pomena, saj tudi zaradi nje slovenski otroci segajo po slovenski književnosti in sploh po knjigah. S tem bogatijo svoj besedni zaklad, kar navsezadnje pomaga pri ohranjanju slovenstva v našem prostoru. Z bralno značko so malčki tudi nagrajeni s priznanjem: to je predvsem spodbuda slabšim bralcem, saj vemo, da bodo dobri bralci itak vedno brali; kdor pa s težavo vzame v roke knjigo, ve, da bo za svoj trud poplačan, in lotil se bo tako določenega števila knjig. Med učnim osebjem se glede nagrajevanja veliko govori: nekateri se namreč sprašujejo, ali je sploh pametno, da se otroci nagradijo za to, kar bi morali itak storiti. Osebo sem

Foto IG

mnenja, da je ta formula res spodbudna." Katere knjige so najbolj priljubljene?

"Otroci gotovo najraje segajo po humorističnih knjigah; priljubljene so tudi pustolovske zgodbe in knjige o živalih. Letos je delovanje za bralno značko potekalo na knjigi Peter Nos Primoža Suhodolčana, ki je med

mladimi res priljubljen avtor: v Sloveniji je zmagal tudi Naj knjigo s raznimi deli. Malčki radi posegajo tudi po knjigah Dese Muck."

Tako nam je povedala učiteljica Olga Tavčar, ki je v sodelovanju s kolegico Nevenko Škerlj koordinirala letošnjo pobudo za bralno značko, v sklopu katerega so se tržaška ravnateljstva odločila za izvedbo vzgojno izobraževalnega projekta S knjigo na oder. Ta je nastal v sodelovanju z zavodom za šolstvo RS, Društvom bralna značka Slovenije in SSG. V zadnjih časih se je tako pobuda bralna značka prevesila v pravi gledališki 'kons', ki ga zadnji dve leti vodita in animirata člana umetniškega ansambla SSG Nikla Petruška Panizon in Gregor Geč. Letos sta bili aktivno soudeleženi Didaktični ravnateljstva Dolina in Nabrežina. Kot nam je že omenila učiteljica Olga Tavčar, so prireditelji izbrali snov za bralno značko na podlagi knjig Primoža Suhodolčana o

osnova, na kateri je potekala gledališka konstrukcija na odru ob podeljevanju bralnih priznanj minuli teden. Tečajniki so na svojevrsten način prikazali dogodivščine Suhodolčanovega junaka in jih pospremili z reklamnimi vložki. To pa ni bilo vse: učenci ostalih razredov so risali risbice na temo Petra Nosa, ki so jih multimedijsko predstavili med predstavo samo.

Slovesnost je bila kajpada radostna in prepolna svežine, ki jo lahko samo tako velikemu številu naših malčkov uspe sprožiti. Junaki dotedanjega otroškega žura niso bili tako le tisti, ki so nastopali na odru Kulturnega doma, ampak vsi prisotni, ki so ob Gregorju Geču in Nikli Petruški Panizon ter Lari Komar ob skupnem petju Bitenčeve Himne bralnih značk tudi zaplesali. Veselo so nato tudi zapeli Nagajivo pesmico Miroslava Košute, na glasbo Andreja Šiferja.

IG

Foto IG

SDGZ Predavanje inž. De Bacca

Optimizacija lastnih sposobnosti v podjetniškem sektorju

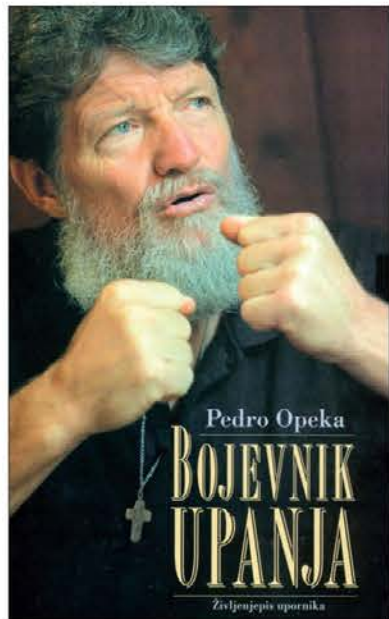
V sklopu načrta SDGZ Projekt o podjetniškem razvoju so odgovorni pri združenju pred nedavnim povabilom v zamejsko sredo švicarskega konzulenta inž. Roberta De Bacca od podjetja Leadership Organization. To je predstavljalo prvi korak ambicioznega projekta SDGZ, ki si postavlja kot cilj utrditi slovenske prisotnosti na teritoriji, predvsem z ustvarjanjem močne ekonomske prihodnosti: to morajo krojiti v prvi vrsti mlajše generacije in zato je bilo predavanje namenjeno zlasti njim. Ker so pri načrtu soudeležene tudi zamejske šolske ustanove, je bilo videti v dvorani ZKB na Opčinah, kar nekaj najstniških obrazov, pa

tudi predstavnike nekoliko starejše generacije, ki jim v zavesti piše, da se lahko še imajo za mlade, a so vendar na pragu samostojnega vstopa v areno življenja. Predavanje inž. De Bacca je bilo ostrega shematičnega formata, zaznamovalo ga je jedrnatost podajanja snovi, podkrepljeno pa je bilo še s številnimi primeri, ki jih je predavatelj posredoval na podlagi osebnih profesionalnih izkušenj. Švicarski konzulent je sprva izhajal iz vprašanja, zakaj uslužbenci določenega podjetja in kader podjetja samega niso dandanes zmogni sprejemati novih impulzov oz. asimilirati novega znanja, ki bi pripomoglo k večji poslovni

učinkovitosti podjetja. Razlog je v tem, da so ljudje-podjetniki razpeti med kreativno in emotivno naporostjo: prva sproži v nas željo po novem, po preizkušanju, druga pa nas drži vklepane v že ustaljene miselne kalupe. "Rezultati našega dela so odvisni od našega vedenja; naše vedenje odvisi od trenutnega duševnega stanja; slednje pa je nazadnje pogojeno od našega načina razmišljanja", je dejal predavatelj in dodal, da v vsakdanjem življenju človek uspe nadzorovati svoj način razmišljanja le za pičlih 20 %, "preostalih 80% pa ne moremo kontrolirati in ta odstotek pogosto naše življenje. Ravno zato čim bolj smo čustveno podvrženi določeni situaciji, tem bolj se stvarnost okrog nas zoži. Pomembno je potemtakem razločiti med

podzavestnimi dinamikami, ki pozitivno učinkujejo za to, da dosežemo določen cilj, in mislimi, ki nam škodujejo. Dojeti moremo, kateri način razmišljanja je za nas najbolj učinkovit in katere od naših 'predhodnih' miselnih vzorcev je vredno vzeti v poštev za prihodnje izzive". Zanimiv je tudi podatek, da 80% našega časa izrabimo za vse ostalo razen za to, kar res potrebujemo. "Če se zavedamo vseh teh iztočnic, bomo lahko asimilirali in izrabili novo znanje in bomo tako kos novim življenjskim in delovnim izzivom", je sklenil inž. De Bacca in dodal, da se mora podjetnik in navsezadnje vsak izmed nas ostreiti bojazni, ki sloni na pomanjkanju samozavesti: ta problem lahko povzamemo z vprašanjem: kaj ostali mislijo o meni? "Razumeti moremo, kako sploh kot posamezniki delujemo in zakaj se zavzemamo za določen cilj. Le na tak način bomo koristili sebi in družbi".

IG

Pedro Opeka
BOJEVNIKI UPANJA
Življenjsko upanje

Opčine

Šmarnični koncert Marijinih pesmi

"Takšnega šmarničnega koncerta še ni bilo v naši cerkvi." S temi besedami je župnik g. Franc Pohajec ob sklepu koncerta izrazil občutke, ki so jih odnašali s seboj poslušalci tega pevskega večera Marijinih pesmi iz cerkve Sv. Jerneja na Opčinah. Mrzel, deževen konec meseca, nič kaj podoben temu letnemu času; burja, ki je zavijala okrog vogalov, ni preprečila ljubiteljem Marijinih pesmi udeležbe na šmarničnem koncertu, ki se je pričel z nastopom Mladinske pevske skupine Vesela pom-

lad pod vostvom Mire Fabjan. Pesmi: Brat sonce, sestra luna - Hvalnica stvarstvu in Ave Marija - Franca Gerbiča sta izzveneli iz mladih grl nežno in božajoče do poslušalčevih ušes, ki so jih nagradili s toplim aplavzom. In že je povezovalka tega koncertnega večera Urška Šinigoj napovedala domači cerkveni pevski zbor Sv. Jernej. Ob predstavitvi je povedala: "Kot ste verjetno že slišali, je zbor prejel prvo nagrado na tekmovalni reviji cerkvenih pevskih zborov Bogomir Špacapan v Podgori pri Gorici." Ker tega sporeda ni slišalo veliko domačih poslušalcev, so se od-

ločili, da ga ponovijo v okviru šmarničnega koncerta še pred domačim občinstvom. Dirigent Janko Ban, ki je vodil zbor, je te pesmi izbral po določenem ključu: vse so uglasbili primorski skladatelji s tržaškega in goriškega območja. Prav to dejstvo je žirija v Podgori še posebej pozitivno ocenila. Tudi besedila so večinoma napisali domači avtorji.

Pesem Dobri Zveličar (besedilo Filipa Terčelja je uglasbil Emil Komel); Božji angeli (avtorja Ljubka Šorli in Lojze Bratuž); Obhajilna pesem (besedilo Stanka Janežiča je uglasbil Stane Malič); Najlepši trenutki (avtorja Elizabeta Kremžar in Vinko Vodopivec), pri tej skladbi je kot solistka nastopila Marta Fabris. Orgelska spremljava je bila zaupana Davidu Lenisi. Tudi pri domači publiki je bilo občutiti navdušenost pri teh sk-

ladbah, ki jih je nagradila z dolgim aplavzom. Glasbeni del sporeda je obogatila s svojim razmišljanjem voditeljica zanimivih radijskih programov Ines Škabar Bitežnik. V svojem govoru je podala lik Marije, h kateri se je zatekal v svojih prošnjah tudi pokojni papež Janez Pavel II. Njegovo geslo je bilo: Totus Tuus - Ves Tvoj. V času, ko se izgublja duhovne vrednote, ko je opazna skrb vzbujajoča apatija in družbi, "je lahko Marija s svojo trdnostjo, neomajno vero pravi vzor, ki ga velja posnemati." Številne romarske poti in svetišča po Sloveniji in v naši bližnji okolici nam pričajo o globoki veri in zaupanju, ki jo ima slovenski narod v Marijo. "Njena močna, trdna in iskrena vera nam je lahko za zgled predvsem v težkih trenutkih, ko potrebujemo spodbude in tolažbe." Zaključila je z

molitvijo velikega častilca Marije in svetnika Ludvika Grinjona Montfortskega, "ki je med drugim zagotovil, da bomo z Marijo povezani v ljubezni do Jezusa bolj napredovali v enem mesecu kakor sicer v več letih." Posebnost tega šmarničnega koncerta je bil nastop solistov, ki jih je na orgle spremljal Vinko Škerlavaj. Kot prva je nastopila Marta Fabris s pesmijo Salve Regina, ki jo je uglasbil Ivan Trinko.

Verze Simona Gregorčiča, ki jih je uglasbil Vinko Vodopivec, je odpel Marjan Škerlavaj. Sopranistka Matejka Bukavec je izvajala molitev iz Verdijeve opere Otello - Ave Marija. Skladbo Ave Marija - Saint Saensa je zapel Marjan Štrajn. Zadnja med solisti je nastopila Martina Feri z Ave Marijo iz rok opere Gubec Beg skladatelja Metkoša, ki jo je objavil pod psevdonimom Matt

Collins, na orgle jo je spremljal Iztok Cergol. Pri poslušanju teh skladb je bilo čutiti tisto čudovito harmonijo duha, ki prevzema človeka ob lepoti glasbe. Zaključna točka šmarničnega koncerta je pripadala cerkvenemu pevskemu zboru Sv. Jernej. Pod vodstvom Janka Bana je zbor zapel: Ko pride majnik - Elizabete Kremžar, uglasbil Vinko Vodopivec. Nato sta bili na vrsti dve skladbi Marija Kogojca (poklon skladatelju ob 50. obletnici njegove smrti) - Ko poje zvon in Večerni zvon. Koncert je zaključila Gruberjeva - Sonce že zahaja. Ta glasbeni večer se je končal s pesmjo Marija, skoz življenje, s katero so nastopajoči in poslušalci sklenili šmarnično pobožnost, ki je še posebno ta večer vzbudila zahtevalo za vse dobro, ki nam prihaja po Materi Mariji.

Pavel Vidau

OBČINA TRST Igor Švab o prvi seji občinskega sveta

Politično-ideološke zavore v mestni skupščini

Svetnik Švab, kaj se je torej zgodilo na prvi seji občinskega sveta?

Po razpravi o programu župana Dipiazzje je bila na vrsti izvolitev podpredsednika občinskega sveta, položaj, ki naj bi po dogovoru pripadal opoziciji. Ta je predlagala moje ime že na prvem glasovanju. Tedaj je desna sredina odklonila mojo kandidacijo s pretvezo, da nimam dovolj izkušenj na upravnih položajih. V resnici pa je bil to samo izgovor, za katerim se je skrival pravi razlog: kandidat slovenske narodnosti ne sme zasedati tega položaja. V drugem krogu volitev je večina predlagala za mesto podpredsednika Roberta Damiani, opozicija pa se je še vedno opredelila za moje ime. Ker pa ni svetnik Damiani tega predloga sprejel, bo treba ponovno na glasovanje.

Nekateri so v občinskem svetu ta zastoj tolmačili z dejstvom, da imate premalo izku-

šenj v upravnih organih.

Menim, da položaj podpredsednika ne zahteva bog ve katerih predhodnih izkušenj. Priстойnosti podpredsednika so formalnega, notarskega značaja. Menim, da gre tu zgolj za politično vprašanje! Nenaklonjenost do slovenske narodne skupnosti se je izkazala tudi med razpravo o občinskem programu Dipiazzje, ko so slovenski svetniki pozdravili v slovenskem jeziku: tedaj je nastal že pravi 'halo'.

Ali je vaš poseg povzročil kakšne reakcije s strani večine in župana Dipiazzje?

Nikakršne!

Kako boste v prihodnje postopali z ostalimi slovenskimi svetniki?

Že v svoji volilni kampanji sem poudaril, da bom skušal na najboljši način sodelovati z ostalimi kolegi pri reševanju težav naše narodnostne skupnosti. Prepričan sem, da bo tovrstna sinergija res vznikni-

Igor Švab

la, in to ne le glede problematike slovenskega Trsta, a celotnega zalivskega mesta.

Začetek ni spodbuden. Izrazil sem mnogokrat razočaranje, da se naše mesto ne uspe otreosti ostrine, s katero presoja slovenski del mesta. Treba je iskati sodelovanje, da bi se Trst pre-

rodil, in to ne le v širšem sodelovanju z vzhodom. Kaj koristi našemu mestu, če se večinska komponenta ne odpre do drugačnosti, ki živi na istem ozemlju?

Kako bo tržaška občina v bližnji prihodnosti spremljala schengenski padec meje?

Srčno upam, da se ne bo ponovil zloglasni 1. maj 2004, ko je del občinskega odbora in skupščine protestiral proti vstopu Slovenije v EU, medtem ko je vsa ostala Evropa praznovala in se veselila tega dogodka. Upam, da se bo kdo v kratkem končno zresnil... Kaj menite o praznovanju dneva republike?

Dan republike bi moral predstavljati praznik za vse državljane, tudi za nas. Na žalost od nas, ki ga je država doslej pokazala do nas, je odklonilen. Italija doslej ni naredila tega, kar bi morala in kar je itak črno na belem zapisano v ustavi.

IG

Obvestila

Klub prijateljstva vabi na izlet v soboto, 24. junija, na Vrsno pri Kobaridu, v rojstno vas Simona Gregorčiča, in v lepo Drežnico z zanimivim svetiščem. Vpisovanje mest na tel. št. 040639949 (Bole), 040225468 (Puntar) in 040 43194 (Martelanc).

Artemeden 06 obvešča, da bodo

likovne delavnice za otroke in mlade od ponedeljka, 17. do petka 21. julija 2006 v ŠKC v Lonjerju. Otroška delavnica pod mentorstvom umetnice Luise Tomasetig, mladinska delavnica pod mentorstvom umetnikov društva za umetnost KONS. Info in prijave: tel. št. 040 1910178 ali 333 5062494, mail jana@arteden.org

OPČINE Finžgarjev dom

28. rojstni dan Vesele pomladi

Foto IG

Vesela pomlad je v nedeljo, 4. junija, praznovala 28. leto delovanja v krogu mladih in najmlajših pevcev. "Letos so namreč program sklepne proslave oblikovali tudi

malčki, s katerimi so naši pedagogi, predvsem Samanta Mazziero, pristrčno delali. Tako vlaganje energije se bo gotovo obrestovalo tudi v prihodnosti."

ŠKEDENJ Kulturni protest ob nevzdržnem stanju šolskih poslopij

"A nihče od odraslih ne bo nikoli razumel, kako važno je to!"

nove. Predsednik področnega sveta ravateljstva Pavel Zobec je v svojem posegu poudaril odprto vprašanje šole pri Sv. Ani, v kateri so zlikovci pred petimi leti podtaknili požar, dotrajanost poslopja škedenjske šole in pomikanje telovadnice pri Sv. Jakobu. "To so le nekateri najbolj očitni problemi, s katerimi se vsak dan ukvarja učno in neučno osebje našega didaktičnega ravateljstva", je dejal Zo-

"S to pobudo želimo dokazati, da šole na področju Škednja in Sv. Ane ter Sv. Jakoba imajo kar nekaj logističnih težav. So pa vendar žive šole, s katerimi želimo naprej tudi v prihodnje. Hočemo torej pokazati pomen teh vzgojnih središč na našem teritoriju, zato da bodo lahko še naprej živele, in to ne samo zgolj kot stavbe, temveč zlasti v zavesti ljudi. Te ustanove so predvsem živa stvarnost, ki bo ostala v prihodnje v srcih naših otrok, tudi ko bodo že odrasli: upam, da bodo tudi takrat nosili v sebi prijetne spomine na obdobje svojega zgodnjega šolanja in

otročstva."

Tako nam je povedal didaktični ravnatelj Marijan Kravos ob nadvse pomembni prireditvi, s katero so želeli člani Področnega sveta didaktičnega ravateljstva pri Sv. Jakobu, učno in neučno osebje otroških vrtcev in osnovnih šol na področju Sv. Ane, Sv. Jakoba in Škednja, Združenja staršev teh šolskih ustanov in Srednje šole Ivana Cankarja pri Sv. Jakobu opozoriti in pozvati širšo javnost, politične predstavnike in odgovorne oblasti o nerešenih vprašanjih v zvezi z nevzdržnim stanjem šolskih poslopij, v katerih delujejo naše vzgojno-izobraževalne usta-

Foto IG

družabnost za vse udeležence na grajskem dvorišču. V okviru 60-letnice SDGZ so predvidene še druge pobude, poleg osrednje proslave, ki bo novembra. Te so zasnovane ne zgolj spominsko in retrospektivno, ampak s pogledom, uprtim v nove perspektive: zato predlog projekta za uveljavljanje podjetniškega duha med mladimi, zato tudi druge akcije, odprte sodelovanju in vključevanju še drugih podjetniških sredin v našem mestu, v deželni in čezmejnem prostoru. Združenje se priporoča vsem včlanjenim gospodarstvenikom in prostim poklicem, da bi se polnoštevilno udeležili občnega zbora v Devinskem gradu in tako skupaj lepo praznovali pomembni jubilej.

tičnega presojanja, temveč široko zasnovani kulturni trenutek, pri katerem je prišla do izraza vitalnost naše zamejske mladine, ki si – kljub raznoraznim prednostim tistih, ki bi morali skrbeti za prihodnost naših najmlajših – gotovo zasluži taka poslopja, kjer bi lahko nemoteno pridobivala svoje prvo izobrazbo. Spored so tako izoblikovali harmonikarja Glasbene matice Kristjan Bandi in Marko Debernardi, pevski zbor NSŠ Ivana Cankarja, ženska pevka skupina Štu ledi in gimnastičarke Bora in recitatorke Lara Komar ter Nikla Petruška Panizon, ki sta prebrali nadvse primeren izvleček z naslovom A nihče od odraslih ne bo nikoli razumel, kako važno je to! iz knjige za otroke Antonia de Saint-Exuperyja Mali Princ.

Igor Gregori

Novo avtobiografsko delo Milana Gregoriča

Razpotja, izbire, spopadi

Nadvse plodovit istrski publicist in javni delavec Milan Gregorič je pri tržaški založbi Mladika objavil novo, avtobiografsko delo z naslovom Razpotja, izbire, spopadi. Minilo je slabo leto od prejšnje knjige Ljudje mojega časa, ki je prav tako izšla pri Mladiki v Trstu in v kateri je avtor nekako razgrnil živo podobo 20. stoletja v portretnih zapisih o ljudeh, ki jih je srečeval med svojim javnim udejstvovanjem. V novi knjigi Razpotja, izbire, spopadi Gregorič povzema pomembnejše epizode svoje življenjske poti, od otroštva prek študentskih let in delovanja v gospodarstvu pa vse do svoje angažiranosti v civilni družbi v zadnjih desetletjih, vključno s padci, katarzami in dvigi. V tem je knjiga nekakšna sinteza osebnopovednega in publicističnega teksta, ki ga odlikujeta verodostojnost in iskrenost. "Milan Gregorič" je zapisal Saša Martelanc v spremni besedi, "spada med tiste avtorje, katerih izdelke poznaš, tudi ko bi ne bili podpisani. Med značilnimi stalnicami njegovega pisanja izstopata jasnost in iskanje resnice. Tu ne pozna kompromisov, čeprav dobro ve, da je cena za tako razkošje lahko tudi visoka." Zaključuje delo poglavje o aferi v zvezi s Kocjančičevo nagrado, ki jo je komisija za nagrade podelila za leto 2005 Milanu Gregoriču, a jo je izolski občinski svet blokiral. S

temeljiti obrazložitvami in dodatnimi prilogi želi avtor osvetliti probleme, ki so vzniknili ob podeljevanju Kocjančičeve nagrade, ter ozadje, v katerem se je celotna afera odvijala. Milan Gregorič (Dekani, 1934) je po maturi na slovenski klasični gimnaziji v Trstu diplomiral na Ekonomski fakulteti v Ljubljani. Njegov publicistični opus obsega prek petsto različnih besedil, ki jih je tudi zbral in povezal v celoto v treh knjigah: Politični ciklon nad Istro ali izjalovljen poskus njene destabilizacije (1997), Slovenija v tesnem objemu zahodne sosedice

(2002) in Senice nad oazo sožitja ali italijanska manjšina od ljubezni do konfrontacije (2004) poleg že omenjene Ljudje mojega časa.

SDGZ V Devinskem gradu

Letošnji občni zbor slovenskih podjetnikov

Slovensko deželno gospodarsko združenje letos praznuje 60-letnico obstoja, zato bo imelo svoj redni občni zbor v posebno uglednem kraju: v Devinskem gradu. V ponedeljek, 12. junija, se bodo ob 18. uri zbrali člani slovenske stanovske organizacije v kongresnem centru gradu, kjer bodo na sporedu vse običajne dejavnosti občnega zbora, kot jih določa statut. Predsedstvo bo podalo članom obračun enoletnega delovanja, tako z vidika posameznih stanov-

skih sekcij kot tudi s širšega zornega kota udejstvovanja organizacije na institucionalnih in drugih ravneh. Med opravljenimi pobudami bo gotovo omenjena anketa o članstvu, ki so jo izvedli lansko leto. Ta je dala povod za nastanek Projekta za razvoj podjetništva, namenjenega mladim študirajočim, podjetnikom in zaposlenim, ki se v sodelovanju z Zadružno kraško banko odvijajo prav v teh dneh. Po obravnavi bilance in ostalih obveznosti bo sledila prijetna in slavnostna

Slovenski znanstveni inštitut na Dunaju

Posvet o raziskovanju manjšin v zamejstvu

Tridesetega maja so se v prostorih Slovenskega inštituta na Dunaju (SZI), ki so v strogem mestnem središču, predstavili znanstveni inštituti, ki se ukvarjajo s proučevanjem slovenskih manjšin v državah ob mejah Slovenije.

Ob tej priložnosti je potekal tudi delovni posvet direktorjev in zastopnikov Slovenskega znanstvenega inštituta na Dunaju, Inštituta Urban Jarnik in Slovenskega znanstvenega inštituta iz Celovca, Inštituta za narodnostna vprašanja iz Ljubljane, Slovenskega raziskovalnega inštituta iz Trsta in Univerze na Primorskem.

O poteku sestanka in predstavitve na Dunaju smo vprašali za mnenje prorektorja Univerze na Primorskem Milana Bufona, direktorja Inštituta za narodnostna vprašanja Mitja Žagarja in ravnateljca Slorija Emidija Susiča.

Milan Bufon

Kot predstavnik Univerze na Primorskem lahko le izrazim svoje zadovoljstvo z rezultati posveta, ki vodijo po eni strani k oblikovanju bolj sistemskih in koordiniranih oblik povezovanja institucij in sredin, ki se ukvarjajo z manjšinskimi in etničnimi problemi, po drugi strani pa tudi k povečani zavesti, da je potrebno na tem področju vzpostaviti neko celovitejšo razvojno politiko slovenske države

in slovenske znanosti na področju raziskovanja in promoviranja medkulturnih, medetničnih in medjezikovnih interakcij, ki pomenijo ne le ključno temo v procesu družbene integracije v Evropi, ampak tudi primarno eksistencialno temo za Slovenijo ter slovenskega jezika in kulture v evro-

kakršne predvidevajo slovenski in evropski predpisi in standardi. Poleg kadrovskih omejitev in zmožnosti posameznih institucij so posebej pereči problemi financiranja, kar je ključno tudi pri prijavljanju za evropske in mednarodne projekte, ki pogosto zahtevajo lastno financiranje, za kar pa

pskem in širšem globalnem kontekstu.

Mitja Žagar

Posebno me veseli, da se je sestanka udeležil tudi državni sekretar Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu Zorko Pelikan, ki je izrazil podporo prizadevanjem za okrepitev sodelovanja in za pripravo in prijavo skupnih projektov ter dejavnosti. Predstavniki inštitutov so ob tem opozorili na ključne probleme, ki jih srečujejo pri svojem delu, predvsem pa na probleme, povezane s kriteriji ter organizacijo in upravljanjem raziskovanja,

inštituti nimajo sredstev. Zato bi bilo potrebno tudi v Sloveniji uveljaviti prakso, da institucije, ki pridobijo evropske projekte in financiranje, s tem avtomatično pridobijo tudi potrebno sofinanciranje slovenske države. Dodatno bi bilo potrebno zagotoviti tudi mehanizme, ki bi v pripravljalni fazi evropskih in mednarodnih projektov zagotavljali potrebna sredstva - ne glede na to ali bo posamezna prijava uspešna ali ne, saj se sicer inštituti, ki smo sodelovali na tem sestanku, na razpisne zlasti kot nosilci projektov - sploh ne bomo mogli prijavljati. Če bi se

takšne rešitve v Sloveniji uveljavile, bi bilo prav, da bi se v takšne mehanizme in razpise lahko enakopravno vključevali tudi zamejski raziskovalni inštituti.

Emidij Susič

Srečanje raziskovalnih inštitutov in središč iz zamejstva in po svetu ocenjujem zelo pozitivno iz več razlogov. Kot prvi razlog bi omenil dejstvo, da smo se na srečanju posvetili tako splošnim problemom, ki tarejo te naše ustanove, kot tudi specifičnim problemom, ki so vezani na okolje, v katerem delujejo inštituti. Drugi razlog, ki daje pozitivno noto srečanju, je prisotnost predstavnikov Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu,

državnega sekretarja Zorka Pelikana, in predstavnika Univerze na Primorskem, prorektorja Milana Bufona. Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu namreč lahko postane izredno dragocen sogovornik pri reševanju nekaterih problemov, ki se tičejo financiranja, še bolj pa stikov z uradnimi državnimi institucijami in organi, medtem ko Univerza na Primorskem (v sklopu katere nadvse uspešno in perspektivno

deluje Znanstveno raziskovalno središče) lahko postane faktor, ki pospešuje bodisi funkcionalno integracijo kot strategijo delovanja raziskovalnih inštitutov. Ne nazadnje bi podčrtal še dva razloga za optimizem: predvsem to, da se ta pobuda vključuje v podobne pobude, ki že potekajo in zadevajo nekatere inštitute, prisotne na srečanju, kar bo še pospešilo njihovo sodelovanje na vseh možnih področjih (financiranje, skupni raziskovalni projekti, itd.), in pa dejstvo, da smo konkretno naredili načrte nadaljnjih srečanj.

Peter Rustja

bovec je bil gladek in svetel, trentarski limonitni lomljenec pa ne tako lep in bogat. Oboje so nalagali večkrat v času enega do dveh dni. Žlindrasta masa je potem prišla spodaj ven, v sredini pa je ostal »vouk«. Spodnji del peči je bil v zemlji. Peč ima dve šobi za vpihavanje zraka, zgoraj pa je jašek iz gline dodatno ojačen s peščenjakom, celotno konstrukcijo pa utrdi kamenje okoli nje, da konstrukcija ne razpade, saj se peščenjak in glina močno raztezata. Priključili so še pihala ustna svežega zraka in začelo se je...

Prav poizvedovanja za sledmi železarstva so »kriva«, da že nekaj let odkrivamo dokaze, da je bilo to območje poseljeno že pred desetimi tisoči let, saj so našli ostanke orožja kamenodobnih lovcev. Seveda pa so našli v visokogorju tudi ostanke majhnih rudarskih bivalj, saj rudarji niso mogli vsak dan prihajati spat v dolino. Bizjak je opozoril še na zanimivost, da bodo drugo leto odprli mednarodno železarsko pot čez Slovenijo, Avstrijo in Italijo, na kateri bodo predstavili razvoj opisanega železarstva skozi antiko in srednji vek.

Kjerkoli so najdišča antičnega rudarstva in metalurgije, so prisotna tudi geografska imena slovenskega izvora. Bizjak trdi, da je tudi to znak, da naši davni predniki niso prišli na to ozemlje samo na prelomu starega in začetku srednjega veka, ampak so bili tukaj že bistveno prej. Zanimivo, da uči naša uradna zgodovina to, kar se je naučila od naših kolonizatorjev, vsi drugi tukajšnji narodi pa svoje mlajše generacije učijo, da so tu doma od nekdaj. Se bo današnje zgodovinopisje in stolstvo tega vladnega mandata oteslo posledic totalitarne prikimanja internacionalizmu in napačnemu razumevanju multikulturalnosti?

MM

Urad za Slovence

Nagradni natečaj za diplomska dela

Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu objavlja nagradni natečaj za diplomska, magistrska in doktorska dela na temi: Slovinci v zamejstvu in po svetu.

Namen natečaja je spodbujanje in nagrajevanje raziskovalne dejavnosti dodiplomskih in podiplomskih študentov na področju zamejske in izseljenške tematike in s tem krepitev zavesti o njeni pomembnosti za ohranjanje slovenske identitete v matični domovini in zunaj njenih meja.

Na nagradni natečaj se lahko prijavijo kandidati in kandidke iz Republike Slovenije in tujine. Predmet nagradnega natečaja so uspešno zagovarjana diplomska, magistrska in doktorska dela na kateri koli univerzi v Sloveniji ali zunaj nje, ki obravnavajo tematiko slovenskih manjšin v sosednjih državah ter slovenskih izseljencev.

Na natečaj Urada lahko kandidirajo tudi dela, ki kandidirajo na drugih podobnih natečajih. Upoštevana bodo dela, zagovarjana v obdobju od 1. 11. 2005 do 31. 10. 2006.

Nagrajena bodo tri dela za področje zamejstva in tri dela za področje izseljenstva, in sicer prvi nagradi za vsako od področij v višini 170.000 SIT ter po dve nagradi v višini 130.000 SIT. Na predlog strokovne komisije se Urad lahko odloči tudi o večjem številu nagrad v eni od kategorij, vendar skupno število nagrad ne sme presegati skupnega števila razpisanih nagrad (6) in fonda 860.000 SIT.

Najboljša dela bodo na željo nagradencev prejela tudi priporoči-

lo Urada za objavo. Strokovna komisija bo ocenjevala diplomska, magistrska in doktorska dela z različnih področij na temo slovenskega izseljenstva oziroma slovenskih manjšin v sosednjih državah. Pri tem bo upoštevala naslednje osnovne kriterije: izvirnost teme - pristopa, uporabnost v smislu ohranjanja slovenske identitete zunaj meja Republike Slovenije in povezanosti z njo, strokovnost in zahtevnost dela.

Sodelovanje naloge na nagradnem natečaju se šteje kot soglasje avtorja, da se prispelo delo obdrži v arhivu Urada.

Način in rok priprave na natečaj

Kandidati naj na naslov *Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, Železna cesta 14, 1000 Ljubljana* s pripisom "ZA NAGRADNI NATEČAJ" pošljejo ali dostavijo en vezan izvod svojega dela, potrdilo o uspešno opravljenem zagovoru diplomskega, magistrskega ali doktorskega dela z razvidnim datumom zagovora, kratko mnenje oziroma priporočilo slovenske organizacije ali društva v zamejstvu in po svetu (ki je ustrezno glede na tematiko dela) za kandidaturu na nagradnem natečaju ter kratek življenjepis z osebnimi podatki in kontaktnim (tudi elektronskim) naslovom.

Strokovna komisija bo dela sprejemala do vključno 18. novembra 2006, rezultati natečaja pa bodo znani predvidoma do konca marca 2007. Svečana podelitev nagrad bo sledila predvidoma v spomladu leta 2007. Dodatne informacije na tel. 01 430 28 11 (vsak delavnik med 9. in 15. uro).

Zorko Pelikan, Državni sekretar

O antični in srednjeveški železarski tradiciji v Julijskih Alpah

3000 let železarstva, oglarstva in pašništva

V okviru raziskovalnega programa 3000 let železarstva, pašništva in oglarstva v Julijskih Alpah je pripravil Triglavski narodni park (TNP) v Domu Trente razstavo. Ob njej je moč potegniti vzporednice in primerjave z drugimi območji v Vzhodnih Alpah o načinu bivanja in etnogenezi.

V informacijskem središču Doma Trente so 20. maja odprli razstavo z naslovom 2800 let rudarstva in železarstva v Julijskih Alpah, avtorja Janeza Bizjaka. Gre za povzetek devetletnih raziskav v visokogorju TNP-ja, v okviru programa UNESCO Man and Biosphere/Clovek in biosfera z naslovom »2800 let pašništva in rudarstva v Julijskih Alpah«. Omejena je na območja rimskodobnega in srednjeveškega rudarstva Bohinja, Trente in Blede.

Kot je ob otvoritvi povedal avtor Janez Bizjak, predstavlja razstava evidentirane lokacije železne rude in manj znano zgodovino gospodarskih dejavnosti v našem visokogorju. Leta 2003 je TNP pridobil status UNESCO biosfernega območja, najdbe pa so spodbudile Gorenjski in Tolminski muzej ter Inštitut za arheologijo ZRC SAZU, da so v letih 2002, 2004 in 2005, opravili zaščitna arheološka sondiranja kamenodobnih in rimskih najdišč.

Postavitev razstave sta sofinancirala Urad Slovenske nacionalne komisije za UNESCO in Hessensko-slovensko društvo iz Wiesbadna. Bizjak se jim je ob tej priložnosti zahvalil za to pomoč, še posebej pa prebivalcem teh območij, ki so jih po terenu vodili na prava mesta in tako pripomogli, da je na poslednjem trud kronan z verodostojnim odkritjem nekdanjega obraza teh krajev.

Posebej se je zahvalil za vodenje do rudniških rogov in jaskov, ostankov ali krajev, kjer so bile talilne peči nad Bohinjem in Trento, ljudem, ki so slutili ali vedeli, kje so ohranjeni sledovi železarstva. Poseben prispevek je k temu dal metalurg Janez Cundrič iz Bohinjske Bistrice, ki je edini na svetu, ki

je napravil popoln poizkus demonstracije pridelave železa na način, po katerem so to počeli v teh krajih že v antiki.

Na predstavitvi je Bizjak posebej

obrazil iskanje, kopanje in taljenje rude pred 500 leti v Trentu. Kopanje v skalnatem, prepadnem visokogorju Trente je bilo izjemno težko, naporno delo, za današnje predstave, v nemogočih življenjskih pogojih. Rovi so bili komaj 60 cm široki in 140 cm visoki, polni vlage, tudi vode, prepihov. Zato ni čudno, da so rudarji umirali že pri štiridesetih letih. Čeprav je bilo trentarsko visokogorje zaledje bohinjskega antičnega železarstva in je to obstajalo tudi tukaj, teh sledi do zdaj še niso našli. Raziskave so pokazale, da je bilo jeklo narejeno v Bohinju nerjaveče, kar je bilo za takratni čas nekaj neverjetnega. Še danes se strokovnjaki čudijo, kako so takratni mojstri kaj takega sploh zmogli. V tistem času so jih imeli za čarovnike, ki so znali iz kamna pričarati novo snov. To znanje je bilo dano le redkim, ki so imeli zato tudi neke privilegije. Npr. še do druge svetovne vojne vsi rudarji niso služili vojaščine. Iz ogromnih količin rude so pridelali zelo malo železa, ki pa je imelo izjemno strateško vlogo za oborožitev in gospodarstvo. Kdor je imel to železo, je zmagoval v obeh bitkah skozi več kot dva tisoč petsto let.

Po opisu Janeza Cundriča so odkrili antične peči na volka v Bohinju in na Koroškem. Te so bile znotraj široke komaj 20-30 centimetrov, visoke pa 50-70 centimetrov. Na zgornjem delu so naglali ogelje in rudo. Bohinjski bo-

Srečanje za otroke v Žabnicah Glasba povezuje

Slovensko kulturno središče Planika ob koncu šolskega leta organizira srečanje in družabnost, namenjeno otrokom, ki med letom obiskujejo raznovrstne slovenske dejavnosti v Kanalski dolini.

Tudi letošnje srečanje je potekalo v Žabnicah v soorganizaciji glasbene šole Tomaža Holmarja, ki deluje pod okriljem Glasbene matice. Ob prisotnosti staršev in mentorjev, ki sodelujejo s središčem Planika in glasbeno šolo, so gojeneci pripravili kar nekaj zanimivih in kakovostnih glasbenih točk in so dobesedno očarali prisotne starše in goste.

Srečanje je povezoval Manuel Fighej, ki je letos poučeval glasbo v dolini, in čarodej Roman, ki je kaj kmalu tudi postal idol prisotnih otrok. Srečanje je bilo tudi priložnost, da so se odgovorni pri središču domenili s starši glede poletnega dela, saj

središče nudi med počitnicami kar nekaj zanimivih programov. Prvi tak program, ki bo namenjen otrokom, bo glasbena delavnica, ki bo potekala meseca junija.

Planika in Glasbena matica prvič prirejata tako delavnico, ta pa spada k dopolnjevanju glasbene ponudbe gojencem v Kanalski dolini.

Glede pedagoškega dela z otroki pa bo središče organiziralo s pomočjo učiteljev, ki s središčem sodelujejo, intenzivni tečaj slovenskega jezika na primorski obali. Med gosti je bil prisoten tudi ravnatelj Glasbene matice gospod Bogdan Kralj. Med prisotnimi je bilo tudi veliko novih obrazov, predvsem takih, ki jih zanima delo Planike in Glasbene matice. Verjetno bo jeseni pri središču Planika in Glasbeni matici - šola Tomaža Holmarja - kar pestro.

R.B.

Nasprotovanje plinskim terminalom v Tržaškem zalivu

Po izjavi o posledicah igralništva žalitve predstavnikov Cerkve

V Sloveniji je bilo v prejšnjih dneh več dogodkov, ki pa jih ni mogoče razvrstiti po njihovi pomembnosti za strategijo in koristi države. Izkušnje namreč kažejo, da se marsikaj velikega lahko izrodi oz. spremeni v majhen dosežek, ki izniči prvotna velika pričakovanja. A tako v politiki, zaradi česar mnoge dogodke presojamo predvsem po njihovem zunanjem blišču. Upošteva je tako izhodišče je bil najbrž največji dogodek obisk številne vladne in gospodarske delegacije pod vodstvom premiera Janeza Janše v Rusiji. S političnega in simbolnega vidika je bilo zagotovo najpomembnejše prvo uradno srečanje ruskega predsednika Vladimirja Putina in predsednika slovenske vlade Janeza Janše, ki je utrdilo prestiž slednjega. V delegaciji je bilo kar 133 gospodarstvenikov iz skoraj sto slovenskih podjetij, ki so s predstavniki ruskega gospodarstva sklenili več novih sporazumov za povečanje blagovnih izmenjav in gospodarskega sodelovanja. Ob obisku so priredili znanstveno konferenco o temi "Zgodovinski temelji in perspektive slovensko-ruskih odnosov", pri čemer so obravnavali tudi pionirsko vlogo diplomata Žiga Herbersteina, po rodi iz Vipave, (1486-1566), ki je zahodni svet prvi temeljito seznanil z Rusijo. Rusija naj bi v prihodnje več investirala v Slovenijo, poravnala svoj klirinški dolg, ki znaša okoli 130 milijonov ameriških dolarjev, ter

postala stalni dobavitelj zemeljskega plina in nafte Sloveniji. Premier Janez Janša je ob tem dejal, "da Slovenija dobiva plin z več strani, vendar pa cenejša dobava plina ostaja v našem strateškem interesu." Rusija bi morda sodelovala pri razširitvi družbe Nafta v Lendavi, vlagala v gradnjo plinovoda oz. omrežja po Sloveniji in na druge načine zagotavljala preskrbo Slovenije z energenti. Podrobnosti sodelovanja bi šele določili. Ob tem je v petek, 2. junija, pomenljiv komentar z naslovom Slovanski element objavil Ljubljanski časnik Delo. Časnikar Branko Soban piše, "da se po živahni moskovski izmenjavi investicijskih želja samo po sebi postavlja tudi vprašanje, ali bi slovensko javno mnenje ob sedanjih bitki proti plinskim terminalom v Tržaškem zalivu res povsem mirno privolilo še v gradnjo ruskega naftnega logističnega centra v Koprju?"

Kot drugo pomembno in aktualno temo v prejšnjih dneh v Sloveniji omenjamo odzive na pismo Komisije Pravičnost in mir pri Slovenski škofovski konferenci o škodljivih posledicah igralništva, ki bi ga v Novi Gorici še bolj razvili in povečali, v sodelovanju z največjo ameriško družbo za igralništvo v Las Vegasu. V Novi Gorici so bojazni o škodljivih posledicah igralništva že večkrat izrekli v Goriškem društvu za kakovost bivanja nekateri svetniki mestne občine in tudi duhovniki na zadnjem srečanju z županom

Mirkom Brulcem. Žal pa so v nekaterih občinah omenjeno izjavo Komisije za pravičnost in mir izkoristili kot povod za nadaljevanje oz. obnovitev kampanje zoper katoliško cerkev ali njene vodilne predstavnike. Brali in po-

slušali smo trditev, "da se Cerkev nima pravice vmešavati v igralništvo, ker da je to stvar države in izvršilne oblasti." Po tej logiki Rimskokatoliška cerkev kot največja ustanova civilne družbe v Sloveniji ne bi smela imeti stališča o ničemer, kar se nanaša na konkretna vprašanja in dileme v gospodarstvu in družbi. Namesto razprave o razsežnostih in posledicah igralništva so v nekaterih časnikih ponovno začeli napadati kardinala dr. Franceta Rodeta, in sicer zaradi nekega pisma o konkretni zadevi, ki ga je poslal predsedniku vlade Janezu Janši. Še bolj pritleh-

ni in etično sporni so bili zapisi zoper celjskega škofa Antona Stresa, podpisnika izjave Komisije Pravičnost in mir pri Slovenski škofovski konferenci, o igralništvu. Njega naj bi pred sedmimi leti slikali na plaži, kjer so prevladovali nagci. Na fotografiji je res videti nagca ali dva, toda Stres je bil v kopalkah. Vodstvo društva slovenskih novinarjev molči ob omenjenih primerih zlorabe etike pisanja in poročanja, čeprav redno objavlja svoje poglede in stališča o drugih dogodkih. **Dr. Drago Štoka za skupno politično stranko Slovencev v Italiji** Kronika dogodkov v Sloveniji v zadnjih dneh je bila sicer zelo bogata. Odmeven je bil obisk monaškega kneza Alberta II., ki ga je spremljalo kar 50 gospodarstvenikov. Suveren si je ogledal tudi slovensko obalo, Goriška Brda in Gorenjsko. Predsednik SSO (Sveta slovenskih organizacij) v Italiji dr. Drago Štoka se je v nedeljo, 4. junija, v daljši oddaji na TV Primorka predstavil javnosti. V pogovoru se je zavzel tudi za to, da bi Slovenci v Italiji premostili razdore in delitve iz preteklosti ter oblikovali skupno politično stranko. Pojasnil je svoj primer in postopek, ko je poitalijančena ime in priimek povrnil v izvorno slovensko obliko; povedal je, da je v isti zadevi pomagal še nekaterim drugim znanim Slovincem, ter povabil vse, ki imajo potujčena ime in priimek, da ju povrnejo v slovensko obliko.

Marijan Drobež

SVETOVNI SLOVENSKI KONGRES Izjava za javnost

SSK podpira stališče slovenske vlade glede plinskega terminala

Zaradi načrtovane gradnje plinskega terminala v Tržaškem zalivu, neposredno ob slovenski meji na morju, se državljani Slovenije in Slovenci na Tržaškem bojimo težkih ekoloških posledic, ki jih bi tovrstni poseg lahko imel na morsko vodo, s tem pa tudi posredne posledice na zdravje ljudi.

Zaradi teh razlogov Svetovni slovenski kongres (SSK) najostreje

protestira proti kakršni koli gradnji v Jadranskem morju, še posebno proti gradnji plinskega terminala v Tržaškem zalivu, katerega delovanje bi negativno vplivalo na morsko in obmorsko rastlinstvo in živalstvo ter na obalno prebivalstvo. Slovenija nima veliko morja in prav zato bi morali naš skupni interes na tem področju še toliko bolj brniti. Pri tem velja spomniti, da je prav slovenska obala močno

odvisna od turizma. Tržaški zaliv je najbolj občutljivi del Jadranskega morja in v njem ni prostora za kakršno koli obremenjevanje. Izgradnja takšnega projekta neupravičeno ob slovenski meji le še dodatno destabilizira medosedske odnose.

Svetovni slovenski kongres razume izogibanje Republike Italije neposrednemu posvetovanju s Slovenijo, kot sosedo in sočlani- co EU, vsaj kot omalovaževanje

manj številnejših narodov v Evropski uniji, če ne celo kot kršitev evropskega prava. Prepričani smo, da gradnje terminala ne podpira niti italijansko prebivalstvo samo, ampak so v ozadju interesi kapitala. Pozivamo italijanske sosesde, da se ne podredijo zahtevam kapitala in nameravano gradnjo v celoti zavrnejo, tudi v primeru, da bi ta poseg prestavili izven obmejnega območja z Republiko Slovenijo. Tržaški zaliv naj postane območje, kjer se bodo Slovenci in Italijani skupaj odrekli kratkoročnemu dobičku na račun ekologije, turizma in lastnega zdravja.

Franci Feltrin, podpredsednik, l.r., Svetovni slovenski kongres

Aktualno / Poziv slovenski vladi

Odločen ne plinskim terminalom tik ob slovenski meji!

Podpisniki pozivamo slovensko vlado, da podvzame vse možne diplomatske ukrepe na bilateralni in evropski ravni za preprečitev izgradnje dveh plinskih terminalov tik ob slovenski meji. Že na podlagi dosedanjih spoznanj stroke je namreč jasno, da bosta zaradi segrevanja morja in stalne uporabe varikine ogroženi morska flora in favna na obeh straneh meje. Bližina terminala in plinskih tankerjev, zaostren režim prometa in posebni varnostni ukrepi bodo prizadeli lokalni turizem. Ob svarilnem podoku s teroristično razstrelitvijo naftnih rezervarjev v Dolini izpred nekaj desetletij pa bi se morali še posebej zamisliti nad

bližino tolikšne količine plina, ki bi, po podatkih tiska, v primeru razstrelitve razvila rušilno moč, ki bi bila podobna moči več atomskih bomb, ki so padle nad Hirošimo. Še zlasti spričo dejstva, da Zahod od danes še ni našel ustreznega ključa za razreševanje

sporov z muslimanskim svetom in se tako varnostna situacija poslabšuje. Ob navedenih dejstvih izgradnja terminalov v nobenem primeru ne more biti zgolj notranja zadeva Italije. In, končno,

smo se pred časom prebivalci obale uprli izgradnji lastnega plinskega terminala na Serminu. Italija ima od Benetk do Trsta dovolj lastnega prostora s podobnimi pogoji za izgradnjo plinskih terminalov, z manjšo koncentracijo prebivalstva in s tem tudi z manjšimi tveganji ter ji ni bilo treba tega potiskati na mejo s Slovenijo. Očitno pa je zahodni del

Tržaškega zaliva tako pomembna turistična destinacija, da je bilo treba spraviti terminale čim dlje od nje. Pritiski za izgradnjo terminala na morju bodo verjetno zelo veliki, saj je manj verjetno, da bodo italijanske oblasti dale soglasje za terminal v Javljah, ki bi bil praktično sredi mesta. V ozadju so namreč veliki ekonomski interesi multinacionalk, saj gre pri morskem terminalu za eno najugodnejših lokacij v Sredozemlju

Kratke

Predstavitve zbornika z lanskega simpozija o patru Stanislavu Škrabcu

V frančiškanskem samostanu na Kostanjevici nad Novo Gorico so v petek, 26. maja, slovesno in ustvarjalno predstavili Zbornik gradiva o največjem jezikoslovcu našega naroda v devetnajstem stoletju, frančiškanskem patru Stanislavu Škrabcu. Gre za strokovne in znanstvene prispevke o njem, ki so jih slovenski slavisti in drugi izvedenci obravnavali na simpoziju v lanskem letu. Bilo je že peto tako srečanje z naslovom Škrabčeva misel V. Publikacijo, ki obsega 299 strani, je podrobno in natančno predstavil urednik, akademik prof. dr. Jože Toporišič, ki je tudi strokovno vodil omenjeni simpozij, izveden v lanskem letu, z naslovom Jezikoslovci in njihova dela v Škrabčevih očeh. Izdajo omenjenega dela, v katerem so objavljeni še zadnji prispevki iz celotnega opusa velikega jezikoslovca, so finančno omogočili Mestna občina Nova Gorica, družba HIT ter gospodarska družba RIKO v Ljubljani. Zbornik je deseta knjiga v zbirki Škrabčevega jezikoslovnega opusa, vse pa je izdal Frančiškanski samostan na Kostanjevici, v katerem je jezikoslovec in pater živel in deloval več kot 42 let.

V razmišljanjih ob predstavitvi publikacije s simpozija v letu 2005 je akademik, prof. dr. Jože Toporišič izrekel tudi naslednje: "Tudi peti simpozij o Škrabčevem jezikoslovju je pokazal, kako zelo je bil ta pater srce v sredini našega jezikoslovnega dogajanja tistega časa. Stanislav Škrabec nam je kazal v jeziku in jezikoslovju pravo pot, grajal zastranitve in blodnje in nas potrjeval v jezikoslovni in narodni samobitnosti." Pri tem se je skliceval na misli patra Škrabca, ki je na Kostanjevici zapisal: "Lepo in koristno je, ako znamo in poznamo več jezikov, zlasti tistih bogatih in imenitnih; ali napaka in greh mora biti, ako ne poznamo svojega slovenskega najbolje. To je namreč naša dolžnost." Ob tem je akademik prof. dr. Jože Toporišič opozoril, da je slovenski jezik sedaj ogrožen kot predavalni jezik, kjer ga izpodriva oz. nadomešča pretežno angleščina, pa tudi v javnih občinah. "Našo materinščino moramo bolj spoštovati", je bil odločen. Slovesnost ob predstavitvi zbornika z naslovom Škrabčeva misel je vodil gvardijan frančiškanskega samostana pater David Štrumpf, ki je tudi predsednik organizacijskega odbora Škrabčevih dnevo. Med udeleženci so bili tudi pater dr. Viktor Papež, provincial Slovenske frančišćanske province, slušatelji Fakultete za provincialne študije Stanislava Škrabca, ki deluje v okviru Univerze v Novi Gorici, dijaki novogoriških srednjih šol in drugi gostje. Predstavitve sta vsebinsko in glasbeno popestrila sopranistka Rosana Peršolja in harmonikar Andrej Plesničar.

Škrabčevi dnevi naj bi potekali tudi v tem letu. Izrečen je bil tudi predlog, da bi največjemu slovenskemu jezikoslovcu 19. stoletja v Novi Gorici postavili spominsko obeležje.

V Sloveniji velika skrb za kakovost kruha in peciva

V Sloveniji je komisija združenja živilske industrije pri Gospodarski zbornici že šestič zapored ocenila kakovosti kruha, pekoveškega peciva in finega pekoveškega peciva. Odziv na takšno ocenjevanje je zmeraj velik, kar kaže na veliko konkurenco v pekarstvu in tudi na skrb za kakovost kruha in peciva. Na ocenjevanje je bilo prijavljenih 100 izdelkov, in sicer 49 vrst kruhov in 51 vrst peciva.

Podjetja so lahko na ocenjevanje prijavila največ 9 izdelkov, in sicer 3 vzorce kruha, 3 vzorce peciva in 3 vzorce finega pekoveškega peciva. Neodvisna strokovna komisija izvedencev je zlato priznanje podelila enainštiridesetim

kruhom, enako priznanje pa je prejelo 41 vrst pekoveškega in finega pekoveškega peciva. Pekarna Postojna je dobila zlato priznanje za posebno vrsto pšeničnega in sadnega kruha, med pecivi pa za rogljiček.

Minotest v Ajdovščini se je izkazal in dobil priznanje za tako imenovani beneški beli kruh in za posebno vrsto kornetov.

Omenjena živilska industrija s sedežem v Ajdovščini je dobila tudi zlato priznanje za tri vrste peciva. Trgovsko podjetje Pecivo v Novi Gorici pa je na letošnjem ocenjevanju dobilo zlato priznanje za tri vrste kruha in za dve vrsti peciva.

V Sloveniji domnevno deluje že okoli 1500 raznovrstnih zdravilcev

Tudi v Sloveniji je tako imenovana alternativna medicina kot posebna oblika zdravljenja, čedalje bolj razširjena in priljubljena. Po mnenju izvedencev se je uradna medicina že precej razčlovečila (dehumanizirala), kar moti in odvrača bolnike. Odnos zdravnik-pacient je marsikje zrahljan in skaljen. "Ljudje bi se radi bolje počutili, tega pa z uporabo klasične oz. uradne medicine ne morejo doseči", meni priznani zdravilec magister Peter Papuga, sicer sam doktor medicine. Poleg tega si alternativni zdravilci za stik z bolnikom običajno lahko vzame več časa in se z njim pogovori v preprostem, vsakdanjem jeziku.

Slovenija je ena redkih držav, kjer zdravilstvo ni opredeljeno in urejeno z zakonom. Predlog takšnega zakona zdaj pripravljajo, pri čemer sodeluje tudi Združenje za komplementarno medicino in naravno zdravilstvo Slovenije, Konaz. Kaže, da je državo slednjič začela zanimati ureditev omenjene problematike in delovanje resničnih ali pa le samozvanih zdravilcev, torej trga, na katerem se domnevno "vrti" okoli 1500 raznovrstnih zdravilcev. To število pa se bo ob zakonski ureditvi meril in standardov oz. preverjanju strokovnosti kot pogoja za opravljanje dejavnosti zdravilstva zagotovo precej znižalo.

Milan Gregorič

S 7. strani

Da ne bi nikdar zbledel ...

Ko je pesem utihnila, sta sestri pok. Humarja, gospe Darinka in Milica, odkrili doprsni kip, g. nadškof Dino De Antoni pa ga je blagoslovil, rekoč, da je bil to učitelj življenja in duha, ki naj nas še nadalje razžarja in osvešča s svojimi nauki in zgledi. Goste in rojake je ob kipu nagovoril dr. Bernard Špacapan, ki je dejal, da "ima Kazimir Humar prav gotovo častno mesto v galeriji velikih slovenskih duhovnikov, ki so na Goriškem v prejšnjem stoletju odločilno vplivali ne samo na dogajanje na verskem in cerkvenem področju, ampak so z enako

goriškem Malem semenišču, kasneje pa v Rimu na Gregorijanski univerzi. Ko je l. 1940 postal duhovnik, je opravljal službo božjo na Krasu; l. 1943 je bil imenovan za stolnega vikarja v Gorici. Tu je dolga leta poučeval na slovenskih solah slovenščino, latinščino, verouk in občasno še druge predmete ter pripravil masikateri učbenik, razmnožen na ciklostil, v časih, ko ni bilo še knjig iz Slovenije in ko je primanjkovalo denarja za tisk. Bil je zelo pozoren na spremembe v družbi, zato se je zavedal, da sta Marijina družba za dekleta in žene in Marijina kongregacija za

Goriški nadškof msgr. Dino De Antoni pred kipom (foto DP)

Predstavniki nagrajenih društev Jadro in Tržič (foto DP)

zavzetostjo skrbeli tudi za razvoj naših ljudi na socialnem in predvsem narodnostnem področju." Zgodovina primorskih Slovencev je pač nerazdružljivo vezana z dejavnostjo duhovnikov, ki se niti v nenaklonjenih časih niso bali javno nastopati in skrbeti za organizirano življenje svojih ljudi. Špacapan je s kančkom grenkobe ugotavljal, da je sedaj čas krut. Vse tako hitro tone v pozabo in današnji dvajsetletniki morda sploh ne vedo, kdo je bil veliki mož, Kazimir Humar. Zato je prav, da stoji njegov kip na častnem mestu od njegovem prijatelju duhovniku Mirku Fileju in goriškemu mučencu Lojzetu Bratužu. Naša skupnost bi gotovo ne bila tako organizirana in uspešna brez njegovih nešteti zaslug. Vsestranski kulturnik nas je zapustil pri 85 letih, potem ko je z zadovoljstvom lahko gledal opravljeno delo. Špacapan je na kratko orisal Humarjevo življenjsko pot, ki se je začela v Vrtojbi l. 1915 (se prebrala v Gorici l. 2001), se v mladostnih letih nadaljevala v

fante izgubili svoje poslanstvo, in se zavzel za ustanovitev skavtske organizacije. Ostal je njen aktivni duhovni voditelj do l. 1980 in se redno udeleževal taborjenj in bil svetel vzor za mlade. Špacapan je omenil tudi njegove ogromne zasluge pri ohranjanju narodne zavesti in njegovo neomajno moč v premoščanju vseh težav ob gradnji Katoliškega doma, ki je zrasel ob podpori ameriških Slovencev in ob skromnih prihrankih Marijinih družbenic ter pomoči dobrotnikov. Po smrti Mirka Fileja je prevzel vodstvo ZSKP in ga obdržal, dokler niso zrasli novi kadri. Vedno se je znal o pravem času umakniti in prepustiti odgovornosti mladim silam. Tako je bilo pri otroški reviji Pastirček, KTD in Katoliškem glasu ter drugod. S spodbujanjem ustanovitve SSK in SSO je pokazal daljnovidnost in zrelost. Špacapan je o njem tudi dejal: "S svojim zgledom je dokazoval, kako je za obstoj naše narodne skupnosti nujno potrebno, da se ohrani zavezanost veri, demokraciji in pluralizmu". Podčrtal je

Mešani pevski zbor Lojze Bratuž (foto DP)

še, da je bil dr. Humar duša delovanja Slovencev v katoliških krogih. Nadalje je naglasil, da je danes težko dobiti človeka, ki bi znal delati z mladino, z izobraženci, s preprostimi ljudmi, politiki in sploh z vsemi. Svoj govor je zaključil z mislijo, da se je dr. Humar držal načel ustanovitelja skavtske organizacije B.

Powella in pustil za seboj med goriškimi Slovenci neizbrisno sled.

Nadaljevanje svečanosti je, ob povezovanju Sare Miklus, potekalo v veliki dvorani KCLB, kjer je gojenka SCGV E. Komel Marta Lombardi iz prečne flavte zvabila kot blagovžoven, daljni odmev znano ljudsko pesem Pa se sliš v variacijah Andreja Bratuža. Glasba je spet prepustila prostor besedi, ko je stopil na oder Jurij Paljk, ki je natančno opisal vsebino publikacije z naslovom Kazimir Humar, Človek v slovenskem sluhu srca, ki je izšla ob 5. obletnici smrti Kazimirja Humarja in so jo prisotni prejeli brezplačno. Knjižica, ki jo je uredil Damjan Paulin in ki vsebuje tudi fotografije s Humarjeve bo-

ga doma. Msgr. Oskar Simčič je pod naslovom Duhovnik zapisal med drugim: "To je le skromno pričevanje, ki sloni na osebnih spoznanjih in ki mu ga dolgujem kot sobratu". Simčič natančno opisuje razmere, ki so dr. Humarja privedle do duhovniškega poklica, in vso njegovo duhovniško pot.

Upokojena učiteljica in književnica Mariza Perat je prispevala zapis o msgr. Humarju kot voditelju slovenske Marijine družbe v Gorici, ob katerem je zapisala tudi bežen pregled nastanka Marijine družbe l. 1907. Pri tem omenja msgr. Mirka Brumata, ki je postavil temelje goriški sekciji MD. Dr. Damjan Paulin v svojem zapisu Kulturno poslanstvo piše o Humarju kot organizatorju slo-

o katerih je menil, da lahko kako zadevo obvladajo bolje kot on sam (predobro se je zavedal, da je sam velik idealist in da ga lahko gospodarske in finančne zadeve zapeljejo), sprejemal je nasvete tudi od zunaj, vedno pa je premočrno zagovarjal pravico, neodvisnost in zaupanje v lastne moči; z vso dušo je spodbujal narodno in kulturno rast Slovencev v Italiji, cilj, ki si ga je KTD zastavilo že ob svojem rojstvu pred skoraj 100 leti." Bernard Špacapan, Mogočni kragulj, je prispeval krajši zapis o slovenskem skavtizmu na Goriškem in Humarjevi skrbi za duhovno rast mladih v tej organizaciji. Jurij Paljk, avtor poglavja o Humarju časnika, je svoj daljši poseg sklenil tudi s temi mislimi: "V uredništvu Novega glasa ga še danes pogrešamo tako človeško kot tudi kot sodelavca, ki je bil vreden, marljiv, radoživ, odličen časnika, predvsem pa človek z izjemnim socialnim čutom".

Po prebrani utemeljitvi so predsednice ZSKP, ZCPZ, KCLB Franka Padovan, Lojzka Bratuž in Franka Žgavec izročile letošnje Priznanje Kazimir Humar, drugo po vrsti, društvoma Jadro in Tržič, ki opravljata neprecenljivo narodnostno, kulturno, vzgojno in socialno vlogo med Slovenci v Laškem in imata sploh velike zasluge, da se je poživila in osvestila slovenska narodnostna skupnost, bivajoča na tem od slovenskih kulturnih središč oddaljenem ozemlju. Diploma

Dr. Bernard Špacapan med nagovorom (foto DP)

gate življenjske poti, je razdeljena na sedem poglavij, ki z raznih zornih kotov osvetljujejo dragoceno Humarjevo delovanje med Slovenci v Gorici. Drobna publikacija ni in tudi ne more biti popoln pregled delovanja duhovnika, kulturnika, organizatorja, časnikarja in predvsem z nami zelo povezanega človeka, čigar delovanje je bilo popolnoma nesebično, kakor se je izrazil Paljk. Dejal je, da je bil dr. Humar plemenita oseba, ljudski človek v najzlahtnejšem pomenu besede, ki bi zaslužil, da bi se kak univerzitetni študent za diplomsko nalogo poglobil v njegovo življenje in delo. Paljk se je zaustavil ob vsakem poglavju-prispevku lepe knjižice. Prvi z naslovom Življenje in delo je izpod peresa Lojzke Bratuž in nam razkriva Humarjevo življenjsko in delovno pot z razčlenitvijo njegovega delovanja v Marijini družbi, zavzetost za prosvetno delo in njegov bistveni doprinos za izgradnjo Katoliške-

venske prosvete in kulture in o njegovih daljnosežnih pogledih na pomembnost ljubiteljske kulture, ki naj ima profesionalno oporo. Dr. Verena Koršič Zorn v prispevku Katoliško tiskovno društvo opisuje delovanje KTD in vstop dr. Humarja v to organizacijo, katere tajnik je bil že l. 1959. Podaja razmišljanja z raznih občnih zborov in se zaustavi pri težavah, ki so jih imeli odborniki. Ob koncu zapisa pravi: "Dr. Kazimir Humar je v vseh časovnih izzivih in raznolikih okoliščinah ohranil trezno presojo, se posvetoval in prisluhnil članom,

in marmornat umetniški izdelek Pavla Hrovatina so sprejeli Karlo Mučič in Ivo Petkovšek za društvo Jadro in Lucia German ter Nataša Ferletič za društvo Tržič, za ustanovitev in delovanje katerega je razdala največ svojih življenjskih sokov prerano preminula Bernardka Radetič. MePZ Lojze Bratuž je z dirigentom Bogdanom Kraljem ob izvedbi priredb treh ljudskih pesmi (Dober večer, Kje so tiste stezice..., Njen čuša jti gna') z Zlahtnostjo in občutljivostjo ljudskega nadiha sklenil slovesni večer.

Iva Koršič

NOVI
GLASGLAVNI UREDNIK Andrej Bratuž - ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Viale della Navigazione Interna, 40 - 35129 Padova PD, tel. 049 8073263 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, Korzo Verdi 51 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst. Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu

To številko smo poslali v tisk v torek, 6. junija, ob 14. uri.

IZ MOJE KUHINJE

Kaktus, moj amor

Ljubezen je slepa, zaman se sprašujemo, zakaj jo občutimo. Je. Enostavno. Tako si tudi ne morem razložiti, zakaj imam tako rada kaktuse. Ta ljubezen sega v mojo zgodnjo mladost. Iskala sem odgovor, od kod in zakaj. Včasih se pošalim, da sem jim podobna, navzven bodeča, v srcu pa mehka. Mnogo ljudi te rastline odbijajo, če jih pa vzbujš, te prevzamejo. Gianni Fornazarič, osemdesetletni mladenič iz Barkovelj, je že zdavnaj nehal šteti primerke v svoji zbirki. Gotovo ima številka nad tri ničle. Obiski pri njem imajo samo eno gotovost: uro prihoda. Nikoli pa ne veš, kdaj se boš izvil iz čara bodic in, če je sezona, prekrasnih cvetov, ki trajajo dva, tri dni. Gianni jih seje, vzgaja, presaja, razmnožuje, cepi in rešuje, ko zbolijo. Kadar odideš, ne greš nikoli praznih rok. To je lepa stran ljubiteljev rastlin: zmeraj ti radi podarijo kak vršček, podtaknjeneč ali kar odraslo rastlino. To delam tudi sama in mi ni žal, če se čemu odpovem, ker vem, da mi bo nekdanj povrnjeno.

Prva dva podarjena primerka Trichocereus sem prinesla s Korčule, s prvega zaljubljenega potovanja z ljubim L. Od takrat so minila tri desetletja in kaktusa še zmeraj lepo rasteta, popolnoma udomačena v tržaškem predmestju. Tako raste najina zveza. Čisto potihno priznam, da sem kaj malega tudi izmaknila, a nikoli zasebnikom, zmeraj naravi, ki je tako radodarna. Če v njej prosto in

bohotno rastejo opuncije in agave in še kaj, zakaj ne bi delček tega razkošja prinesla domov? Iz tistih dveh malih agav z otoka Krete se je namnožilo na desetine rastlin, veliko sem jih tudi podarila. Tako gre življenje naprej.

Novo poglavje v tej bodeči ljubezenski zgodbi je nastopilo z alojo. Imela sem prijateljico, (preteklik je tu, žal, umesten), ki se je borila z rakom. Poskusila je tudi z alojnim sokom, a usoda je bila že zapisana. Takrat sem se začela zanimati za to rastlino, družina aloj šteje kakih štiristo vrst. Samo osem jih ima zdravilne učinke. Veliko informacij v zvezi z alojo pa sem zvedela iz knjige "Rak lahko pozdravimo" patra Romana Zaga. Minoritski pater Zago je recept za zdravilni napitek spoznal med staroselci v Braziliji. Kupila sem aloo, ki se je razbohotila, pognala nove

rastlinice, ki sem jih presadila in jih mnogo darovala prijateljicam, ki so me zanjo zaprosile. Spomladi, ko telo kliče, da ga prečistimo in vzpostavimo v njem ravnovesje, ki ga je zima porušila, si pripravim aoljin sok po receptu patra

Zaga.

- 1/2 kg medu

- 6 žlic domačega žganja

- 350 gramov aloje (3 velike liste)

Odrežemo bodice ob listih, jih olupimo, želatino damo v električni mešalec skupaj z medom in žganjem in zmeljemo. Zlijemo v steklenico in spravimo v hladilnik. Preden uporabimo, stresemo.

Način uporabe: 20-30 minut pred glavnim obrokom, trikrat na dan, popijemo po eno jedilno žlico. Ciklus lahko spet ponovimo.

Lansko poletje me je sosed, naravna zdravilka, prosila, če bi darovala eno svojih aloj prijateljici, ki ima raka. Takoj sem pomislila, da bo potrebovala odraslo rastlino z velikimi listi. Znašla sem se pred osebno preizkušnjo, ali se bom znala odpovedati eni večjih rastlin. Odločitev, da bom podarila največjo rastlino, je bila zame odločilna. Vendar je sosed izbral manjšo. Kar vem, si je bolnica opomogla, ne vem pa, če zaradi aloje. Moji aloji velikanki, ki sta prvič prezimili na prostem, pa sta pozeblji. Morala sem se jima odreči, tako ali drugače. A mlade rastline že rastejo in bom imela čez nekaj let dovolj velike liste za zdravilni napitek patra Zaga. Sicer pa aoljin žele zelo dobro učinkuje tudi proti opeklinam in ranam.

Med opuncijami, mamilarijami, ekinopsisi, korifantami in krasulami preživljam lepe trenutke sprostitve in čudenja nad bogastvom oblik. Vsak cvet je dar, za katerega sem stvarstvu hvaležna. Bodice

pa, no ja, te so nadležne in hinavske, a z leti in izkušnjo se naučiš, kako ravnati s temi bitji. Nekoč se je prijateljica Franka spotaknila in zgrmela nanje. Preplah je bil nepopisen. A to je že druga zgodba.

Avguština

VIDA VALENČIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

Zakaj "jokice"?!

Desetletja smo mislile, da moški močno emotivnih scen v kaki filmski zgodbi ne občutijo kot me. Da jih pač sprejemajo take, kakršne dejansko so: skrbno zrežirana fikcija, ki je nalašč ustvarjena za to, da iz nas izzove določen čustveni odziv. Ko zdaj opazujem, kako si naskrivaj obriše solzo, ne rečem ničesar, pomislim le na to, kako so nas v desetletjih prepričevali, da moški pač ne jočejo. Pred kratkim sem si sama pri sebi rekla: "Evo, že spet nadaljujejo s tem žigosanjem moškega čustvovanja". Novica je bila naslednja: britanski moški naj bi v Evropi bili tisti, ki se najlaže razjočejo ob dogodku, ki jih močno emotivno pretrese. Sama po sebi nič posebno zanimiva beseda, ki jo je novinar uporabil za te moške: "jokice". In

rekla sem si: "jokice" ima pa le slabšalen pomen! Kar tudi dokazuje, da se na te moške gleda, kot na osebe, ki v takih trenutkih "ne znajo biti moški". V resnici pa sem odkrila, kako je vse skupaj tako zelo daleč od nekega sproščenega doživljanja svoje moškosti, ki lahko vključuje tudi take trenutke, ko se zabubiš v svojo notranjost in si lahko zaradi nečesa totalno emotivno pretresen. Verjetno je to za moški spol veliko težje: moški naj bi po splošni predstavi bil tisti, ki vedno obvlada situacijo, ki je močan in pogumen, ki bodri in se ne pusti presežeti od ničesar, tisti, ki hitro racionalno odreagira na karkoli negativnega in je sploh klen in samozavesten kot drevesna krošnja. Potem pa sem v življenju videla znanec in prijatelj, kako zelo so trpeli zaradi nekoga ali nečesa, obupane prijatelje, ki so se želeli spet vrniti v objem ljubljene (in izgubljene) osebe, zbegane fante in moške, ki jih skrbne matere niso naučile, kako odleteti iz gnezda in kako je tudi vsako trpljenje del življenja,

to, zaradi česar lahko občutimo svetlobo ob koncu tunela. Moške, ki so se odločili, da vpišejo psihologijo, potem ko so po naključju prebrali Golemanovo "čustveno inteligenco", moške, ki na tak ali drugačen način želijo izraziti vso paleto svojega čustvovanja. In se potem sama pri sebi vprašam, koliko tega jim je v današnji družbi omogočeno? V kolikšni meri je današnjemu moškemu dovoljeno izraziti trenutne občutke nemoči in skrušenosti ali negotovosti? Kakšen je model, ki ga mediji ustvarjajo? In kako naj ženske pričakujemo, da se moški skušajo postaviti na našo čustveno frekvenco, ko pa jih ne vzgajamo v to, da izrazijo samega sebe, v vseh niansah, ki jih čustveno doživljanje premore? Postavlja se mi vprašanje, ali smo ženske postale nekako neizprosne, premočne, ali smo res take, kot v

neki TV reklami, ko se večja skupina žensk z bojevniškim izrazom na obrazu segreva za domnevni spopad in potem na koncu ugotoviš, da je ta spopad...soočenje z materinstvom v današnjem času in posledično...potrebo po prostornejšem avtu, da stlačiš vanj voziček?!!! Drug primer: včeraj sem s prijateljem metala na košarkarski koš na hrvaških tleh. Na drugem koncu igrišča nekaj najstnikov, tri dekleta in trije fantje. Na tleh CD-recorder z rap glasbo. Fantje so sedeli, dekleta pa so najprej plesala hip-hop tako, kot v kakem črnem getu, zatem se ena drugo drezala, na koncu pa fantom kradla copate, čepice, žoge in kolesa ter jih skrivale. Vtis, ki so ga name ti fantje naredili, je bil enostavno: nemoč.

In potem se sprašuje, ali smo ženske postale vse prepogostokrat samo-zadostne? Ali znamo pri sinovih privzgojiti neko sposobnost poslušanja lastne čustvenosti in soočenja z njo?

V četrtek, 15. junija, se ljubiteljem gledaliških predstav na prostem obeta nov dramski dogodek, ki bo uprl pogled v preteklost, ko se je pesem pogosto oglašala na vasi. Na Kusičevi domačiji, Na borjaču, na Oslavju bo ob 21. uri, ko sonce že zatone za briške griče, krstno zaživela izvirna spevoigra S pesmijo v stare cajte - po zgledu one iz l. 1994. Ali maraš kaj za me? -, ki jo bodo izvedli že poznani člani Odra90, Kazimir in Marko Černic, Robert Juretič, Nadja Šuligoj, Solange Degenhardt, in novi obetavni obrazi, Petra Miklus, Jurij Klanjšček, Dimitri Brandolin, in gostja z onstran meje Darja Črnologar-Podberšič. Igralcem bodo v oporo pevci

Oder90 Pred novo premiero

Zadnje vaje za spevoigro S pesmijo v stare cajte

MoPZ Sraka iz Štandreža z dirigentom Bogdanom Kraljem in ženski zbor Pupe iz Šempetra, ki so se pod vodstvom Mojce Maver-Podberšič sestavile prav za to priložnost. Za ton in luči bodo poskrbeli Aleksij Bensa, Matjaž Pintar, Robert Cotič in Luka Černic. Likovna zasnova uprizoritve je delo Nikolasa Juretiča. Režija pa bo potekala pod strokovnim vodstvom Radoša Bolčina, člana SNG Nova Gorica, prvič režijskega gosta Odra90, ki je pred časom uspešno

podpisal režijo trijezične predstave Korenine pod mrežo. O igri, katere zasnova sega v leto 2004 (dokumentarno gradivo je tedaj zbral Kazimir Černic), smo se pred kratkim pogovarjali z gonilnima silama Odra 90, s predsednikom in tajnikom, Markom Černicem in Robertom Cotičem, ki sta nam razkrila marsikaj. Tudi to, da je vsebinski splet navdihnila resnična zgodba dveh zaljubljenec iz Brd in da je besedilo pomagala obdelati publicistka Erika Va-

lentinčič, dramatisacijo in vsebinsko obogatitev pa so opravili sami člani Odra90. Ljubezenska zgodba med Maričko in Pepijem bo, kljub nasprotovanju Maričkine matere, doživela srečen konec. Celota se razpleta v briškem narečju in je zrcalo nekdanjega življenja v Brdih. Zbora s pesmimi dopolnjujeta odrski prikaz. Ponovitve predstave, ki je nastala tudi s sodelovanjem ZSKP Gorica, KD in Zadrugo Maja Gorica ter pokroviteljstvom Javnega sklada RS, bodo ob 21. uri, in sicer 18. junija na Štekarjevi domačiji, na Valerišču v Števerjanu; 22. junija na Kršulinovi domačiji, Vrh sv. Mihaela; 24. junija Pr Županovih v Podgori. Če vreme ne bo naklonjeno, bo vsaka predstava prenesena na

naslednji dan. Predvidene so še druge ponovitve pri nas in v bližnjih obmejnih krajih. Odr90 se zahvaljuje za pomoč in gostoljubnost: rajonskemu svetu Pevma-Oslavje-Štmaver, KD Podgora, Silvanu Primosigu,

Mariju Leopoliu, Saveriju Rožiču, Kazimirju Černicu, družinam Cussigh, Štekar, Vižintin in potomcem županove domačije v Podgori, zlasti pa Kmečki banki-Čedajski banki.

IK

Vremenska napoved ARPA-OSMER za Furlanijo - Julijsko krajino

SPLOŠNA SLIKA:

V višinah se bo nad nami še zadrževal razmeroma hladen zrak. Ozračje bo zato nestanovitno.

ČETRTEK, 8. junija 2006:

Dopoldne bo večinoma pretežno jasno, v popoldanskih urah spremenljivo, popoldne ali zvečer bodo možne posamezne krajevne nevihte.

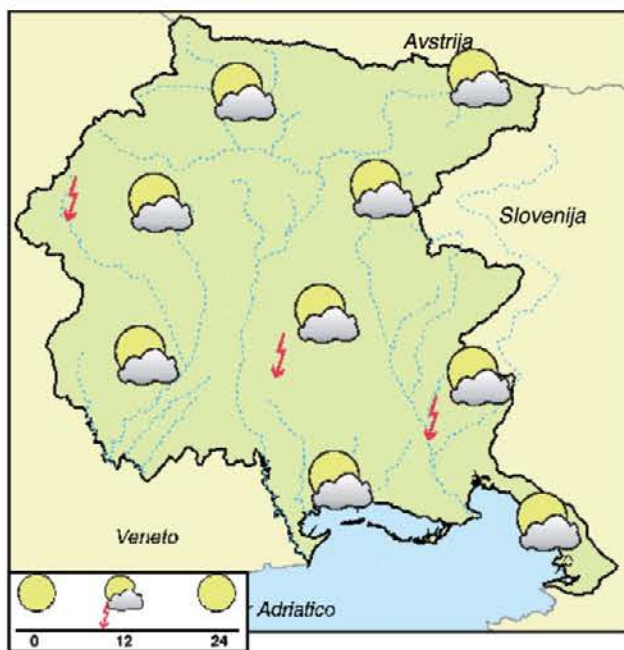
PETEK, 9. junija 2006:

Dopoldne bo prevladovalo sončno vreme, v popoldanskih urah se bo povečala oblačnost, popoldne ali zvečer bodo možne nevihte.

OBETI ZA KONEC TEDNA:

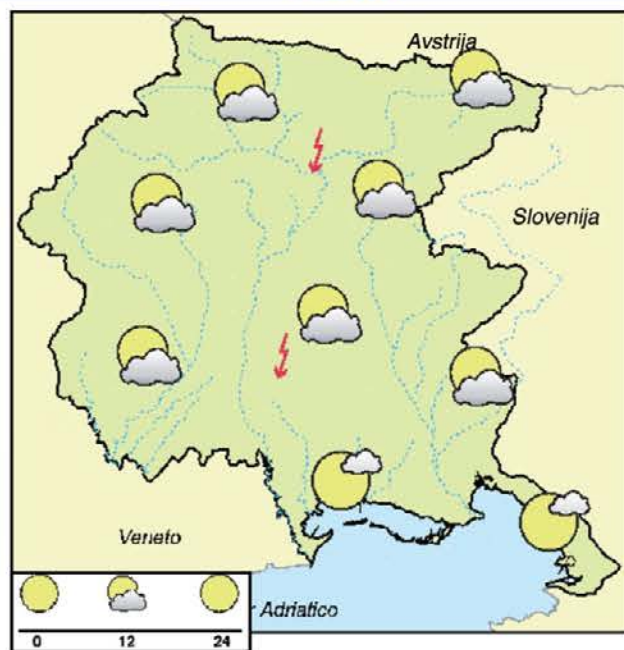
V soboto bo zmerno oblačno, v popoldanskih urah bodo nastale posamezne nevihte.

ČETRTEK

	Nižina	Obala
Najnižja temperatura (°C)	8/11	11/14
Najvišja temperatura (°C)	20/23	19/22
Srednja temperatura na 1.000 m (°C)	12	
Srednja temperatura na 2.000 m (°C)	4	

PETEK

	Nižina	Obala
Najnižja temperatura (°C)	10/13	12/15
Najvišja temperatura (°C)	21/24	20/23
Srednja temperatura na 1.000 m (°C)	14	
Srednja temperatura na 2.000 m (°C)	6	

Vremenska napoved je - zaradi tehničnih rokov objave - pripravljena že v torek, zato je možna njena nadaljnja evolucija. Za najbolj sveže podatke: www.meteo.fvg.it, slovensko@osmer.fvg.it, tel 0432 934148 oz. 348 7546981

S 3. strani

Evropska pustolovščina...

Tatjana Devetak: Izlet v Bruselj - zanimiva, enkratna in pozitivna izkušnja. Ko se sprehajaš po Bruslju, lahko občuduješ dvojni obraz tega mesta: stare palače, ki se v vsej svoji antični razkošnosti spajajo z modernimi stavbami..., a to po mojem mnenju ni še najpomembnejša plat tega izleta, kajti v Bruselj se lahko podaš "vsak dan", medtem ko je vstop v parlament oz. obisk evropskih institucij priložnost, ki je nekdo nima kar tako, ko si to želi; ni običajna navada. Poleg mogočnega parlamenta so me predvsem očarale evropske institucije in organizacija vsega tega. Sicer so bili zelo dobro organizirani, vendar sem pa občutila veliko oddaljenost in individualnost med oddelki (npr. srečali smo se z nekom, ki sploh ni vedel, zakaj smo tam in kaj celo poteka v isti zgradbi - občni zbor EFE in njena 25. obletnica). Prevzela me je tudi razpoložljivost evropskih poslancev Neli

kakšno minuto z nami. Prijeten in še globlji občutek sem doživela, ko nas je predsednica EFA Neli Maes pred vsemi pozdravila. Čudovit občutek manjšinske pripadnosti me je stresel po hrbtu...bila sem šteta kot zamejka, ne da bi me kdo čudno, nemarno ali boječe gledal, vprašajoč se, zakaj živim v neki določeni državi in pa govorim drugačen jezik. Res sem se s to kratko, a obenem kvalitetno izkušnjo kulturno obogatila. Ukoreninila sta se v meni pojem zavedne zamejke in ponos, da pripadam slovenski manjšini v Italiji. Začutila sem, da so tam, v Bruslju, v tako oddaljenem mestu, manjšine pojmovane kot realne, o njih se razpravlja (da so zelo pomembne, da jih je treba ohranjati in podpreti), predvsem oddaljeni neznanec jih zelo ceni... Ob zaključku pa še zahvala organizatorjem in obenem iskrena želja, da smo prinesli v ta naš mali slovenski kotiček še večji

Slovenska Skupnost nadaljevala s takimi pobudami. V Bruslju sem namreč odkrila nov pogled na skupno evropsko življenje; v nasprotju z za-

Pamela Predanzan

lostnim tržaškim vzdušjem, v katerem biti Slovenec je še mnogokrat sinonim manjvnosti, mi je evropska prestolnica predstavila popoln zgled enakovredne dvojzičnosti in sožitja belgijskih Flamcev in Francozov.

Lep primer večjezičnosti pa je sam Evropski parlament, v katerem se vsak govornik izraža v svojem jeziku, saj je Evropa "država narodov", manjšine pa so njena naravna komponenta. V tem duhu sem prvič začutila, da smo mladi manjšinci zares privilegirana skupnost v bodoči

Evropi, saj smo vez med narodi in torej pravi evropski državljani.

Blaž Kerševan: Nepričakovan izlet v Bruselj je bil zame zelo prijetna in zanimiva izkušnja, saj sem imel možnost pod vodstvom slovenskih uslužbenecv si ogledati prostore ogromne palače Evropskega parlamenta, katerega razsež-

nosti si nisem sploh mogel predstavljati. V njegovi notranjosti so namreč poleg kongresnih dvoran in uradnih pro-

storov še raznolike trgovine in kavarne, v katerih lahko spiješ kavo po nižji ceni kot v mestu. Pritegnila me je tudi izredna prijaznost politikov, ki so nam jo namenili ob raznih srečanjih. Lepo doživetje je bilo že samo bivanje v belgijskem mestu, ki je sicer izgubilo svojo tipično urbanistično podobo, ker so stare hiše brez pomslekov podrli, ne da bi upoštevali značilnosti tamkajšnje arhitekture. Ta nevsakdanji izlet, za katerega se zahvaljujem organizatorjem, je bil enkratna priložnost za nova poznanstva in utrjevanje stikov s prijatelji, s katerimi sem delil šest intenzivnih dni, ki smo jih preživeli

Rok Oppelt

predvsem v obsežnih prostorih parlamenta, in seveda naporno šestnajsturno vožnjo, ki pa bo ob veseli družbi ostala v trajnem spominu.

Pamela Predanzan: Mislim, da je bila pobuda dobro izpeljana. Srečanje v organizaciji EFA je pripomoglo k boljšemu spoznavanju ostalih manjšin, četudi mislim, da je žal primanjkovalo časa, da bi navezali stike z drugimi pripadniki. Obisk Evropskega parlamenta je bil dokaz, kako pomembna je ta institucija in katero vlogo pridobiva dan za dnem Bruselj na evropski ravni. Pohvala gre organizatorjem, ki so nas spretno vodili. Sedaj čakamo na prihodnje podobno srečanje.

Primož Mitja: Izlet v Bruselj se je že od vsega začetka napovedal kot doživetje: možnost od blizu spoznati delovanje evropskih institucij, pogovori s slovenskimi evropskimi poslanci,

pisana družčina, povrh vsega pa še študentskim žepom naklonjena cena. S temi premisami je bila misel na 17-urno po-

Vida Forčič

tovanje v avtobusu odločno lažje sprejemljiva. Priložnost za pobudo je bil jubilejni 25. kongres EFA, organizacije, ki pod svojim okriljem združuje evropske manjšinske stranke z namenom, da jim daje večjo vidnost in politično težo. Razen posvetovalnih nalog pa EFA nima pravih kompetenc. Skupni imenovalec, na katerem sloni sama zamisel te institucije, se zdi tudi nekoliko šibek: v predstavni knjižici, ki so jo udeleženci prejeli, je govor o skupnih načelih miru in strpnosti, če pa isto knjižico malo dalje prelistamo, ugotovimo, da je v EFA prostora tudi za nekoliko vprašljive manjšinske strankarske organizacije, kot so Lega Veneta (tank na trgu S.Marco v Benetkah), ali pa Union für Südtirol, ki o sebi piše, da si kot cilj postavlja Južno Tirolsko brez italijanske prisotnosti.

Kljub trudem vodstva izleta je prišlo do neizbežnih organizacijskih nevednosti, ki pa so bile v glavnem odvisne od samih evropskih institucij in njihovih varnostno-birokratskih postopkov, tako da je marsikateri evroskeptik opozoril, da je Evropa 25ih tudi Evropa 25ih birokracij, ki se med seboj seštevajo. Končno pa nam je le uspelo vstopiti v tempelj evropske politike, Evropski parlament, kjer smo imeli srečanje najprej s poslancem Peterletom in nato s poslancem Brejcem, ki sta si za nas vzela čas in nam odgovarjala na vprašanja. Pogovor je

tekkel od slovenske notranje politike, mimo odnosov te z evropsko, do evropske državne oz. strankarske in manjšinske politike.

Rok Oppelt: Izlet v Bruselj je bila nedvomno zelo pozitivna izkušnja za vse prisotne, posebno pa za mlade udeležence. Ti niso vsi politično opredeljeni. Nekateri izmed njih so pa celo tudi različnih političnih mnenj. Ravno zaradi tega smo se brez težav vključili v zasedanje Evropske svobodne zveze (EFA). Vprašali bi se lahko zakaj? EFA predstavlja "različnost". Sestavljena je iz strank, ki so si po ideološkem načelu popolnoma različne. Esquerra Republicana de Catalunya nima veliko skupnih točk z Union für Südtirol. Ti dve politični stranki sta ideološko na antipodu. Ravno European Free Alliance, ki ju združuje, pred-

Blaž Kerševan

stavlja njuno sintezo, tako da bosta po vsej verjetnosti na naslednjih evropskih volitvah s pomočjo le-te nastopile enotno z drugimi evropskimi manjšinskimi strankami. EFA predstavlja izreden primer v politiki, ko je različnost glavna iztočnica: protislovnost načel je zato lahko predpogoj za enotnost. Preprosto povedano: cilj (enotnost) opravičuje sredstva.

Zelo pozitivno ocenjujem obisk evropskih ustanov in krajši srečanja z dvema slovenskima evropskima poslancema (dr. Brejcem, g. Peterletom), čeprav bi bil verjetno še bolj zanimiv pogovor tako z drugimi poslanci (npr. Kacinom ali Pahorjem), kot tudi z evropskim komisarjem dr. Potočnikom.

Foto JMP

Maes, Mihe Brejca ter Lojzeta Peterleta, saj so ti ugledni ljudje kljub dnevnemu delu in obveznostim rade volje zamudili

kanček gotovosti.

Vida Forčič: Izlet v Belgijo je bil zelo spodbuden in večstransko zanimiv, zato je upam, da bo

Peš po Korziki (6)

Med morjem in gorami

4. GR 20 pretrd oreh!

Nočnim peripetijam primerno sem bil ob pol sedmih zjutraj, ko so začeli trije starejši Nizozemci rogovati in spravljati opremo v nahrbtnike, vse prej kot spočit. Kakšno uro kasneje sva se tudi sama skobacala iz toplega objema spalnih vreč. Najprej sva stopila na teraso pogledat, kakšno je vreme. Ni naju pričakalo ravno "dobro jutro". Temni oblaki, ki so objemali vrh Monte Curone (2146 m) in zakrivali tudi vrhove ostalih dvatisočakov, niso bili prav nič spodbudni. V zraku je dišalo po dežju. Ker sem o etapi, ki je bila pred nama, prebral, da je potrebna v primeru dežja zaradi spolzkih skal na nekaterih izpostavljenih mestih precejšnja previdnost, sem bil še bolj razdvojen kot ponoči.

"Kaj zdaj, ko kaže, da se bo vsak čas 'ulilo'?" Kako naprej? Po kateri poti? sem se grizel navznoter, navzven pa sem se Jani ravnodušno smehljaj, kot da je vse v najlepšem redu in pod kontrolo. Šele med skromnim zajtrkom (musli ploščice in voda) sem jo seznanil z alternativno potjo, po kateri bi se lahko s spustom v dolino izognila zahtevnim odsekom in se potem po precej enostavnejši poti dvignila do naslednje postojanke na GR-ju, planinske kočice Carozzu na višini 1280 me-

trov.

Ker je načrtovanje poti prepustila meni, ni vedela, kaj naju čaka. Prepričana je bila, da je bila prva etapa najzahtevnejša od vseh (s tem sem jo bodril med vzponom), in ker jo je zmogla, si je želela naprej. Tudi ko sem ji razložil, da je druga etapa na GR 20 tehnično zahtevnejša od prve, ji misel na sestop v dolino ni najbolj dišala. Šele ko je videla, da sta se po stezi, ki je vodila v dolino, spustila dva Francoza, in ko se je pogovorila s Carmen in Pachijem, ki tudi nista vedela, katero pot ubrati, me je začela jemati resno.

Pachi, ki je bil, sodeč po potezah, opremljen in načinu gibanja izkušen gornik, je ves čas pogledoval proti nebu in zmajeval z glavo. Ko je na terasi do konca pokadil cigareto, ki si jo je sam zvil, je poiskal Carmen in ji sporočil svojo odločitev. Punca je poskočila od veselja in pohitela k Jani ter ji povedala, da gresta v dolino in po lažji poti do Carozzuja. Rdeče-belimi oznakami, s katerimi je označen GR 20, so sledili le "pravi gamsi", večina tistih, ki smo prespali v koči ali v šotorih pred njo, pa se je odločila za sestop. Pot v dolino je bila označena z rumenimi markacijami tako kot vse "servise" po-

ti, ki vodijo na oz. z GR 20. Kmalu sva se spustila pod gozdno mejo in se znašla med mogočnimi borovci, kjer sva se počutila precej bolj domače kot v goli skali. Hoja po mehki podlagi je bila prava poezija.

"To okolje mi je veliko bliže. Tu se precej bolje počutim. To je dopust, to je sprostitve," sem pomislil in bil naenkrat nasmejan. Ko sva prišla do križišča, kjer je leva steza vodila do kočice Carozzu na GR 20, desna pa proti Bonifatiju, zaključni postaji prve etape na TMM, sem nagnosko in brez besed zavil desno. S tem sem se na nek način že odločil, da zapustiva

di "akumulirane" utrujenosti. Njeno tarnanje sem razumel kot potrditev, da sem se na križišču prav odločil, saj je bil sestop v primerjavi z nadaljevanjem po izvrtini poti z vidika fizičnega napora mala mal'ca. Klanca je bilo kmalu konec in rumene markacije so naju spet

V zavetju rdečih borov sva se počutila veliko bolje kot v goli skali

GR 20. Kmalu po križišču se je začela pot spet dvigati v hrib, Jani pa temu primerno stokati zara-

usmerile navzdol. Med prijetnim sestopanjem sva glasno tuhtala o smislu oziroma nesmislu nadalje-

Pot do Bonifatu-ja naju je vodila tudi čez reko Spasimata

vanja po GR 20, na katerega bi se lahko vrnila tudi iz Bonifatija, tako da umik še ni bil dokončno zapečaten. Jani sem postregel s kar nekaj argumenti, ki sem jih dobro našteval ponoči, ko nisem mogel spati, na kar je rekla le, da mi zaupa, ker imam več izkušenj, in da mi bo sledila.

Po slabih štirih urah sproščene hoje sva prišla do gostinsko-nočitvenega objekta Bonifatia v istoimenskem gozdu, ki je dobro obiskana izletniška točka za številne turiste iz Calvija in okolice. Le nekaj minut pred prihodom je začelo deževati. Sprva le nedolžno kapljati, potem pa vse bolj na gosto in močno ulivati. Ko sva stopila pod

streho in snela vsak svoj nahrbtnik z ramen, sem bil dobre volje in ponosen nase, ker mi je uspelo zatreti glas mačo samca v sebi, ki me je pregovarjal k nadaljevanju po originalni poti samo zato, da mi ne bi kdo očital, da nisem odločen. Odločitev o umiku z GR 20 se je izkazala za trezno in preudarno, saj bi bila, če bi trmasto sledila rdeče-belimi oznakami, namesto za mizo, kjer sva čakala na dva vegetarijanska sendviča in kavo, še vedno nekje visoko, med slabo razporejenimi oblaki in spolzkimi skalami, premražena in zaskrbljena, predvsem pa še kakšne tri, štiri ure oddaljena od planinske kočice.

/ dalje
Nace Novak